

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин та суспільних комунікацій**

**РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У ВІДНОСИНАХ УКРАЇНИ З
РУМУНІЄЮ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, 623 групи
Колотило Марія Юріївна

Керівник:

кандидат політичних наук,
доцент. **Мельничук Л.Н.**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ 2023 р.
Зав. кафедрою _____ доц. Макар В.Ю.*

Чернівці – 2023

ЗМІСТ

<i>ВСТУП</i>	5
<i>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ</i>	8
1.1. Теоретичні підходи до розуміння гуманітарної дипломатії як моделі співпраці в міжнародних угодах.....	8
1.2. Методологічні засади дослідження	17
1.3 Аналіз джерельної бази дослідження.....	19
<i>РОЗДІЛ 2. ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ ТА РУМУНІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ</i>	22
2.1. Законодавча база України та Румунії з питань гуманітарної дипломатії.....	22
2.1.1. Огляд законодавчої бази України з питань гуманітарної дипломатії.....	22
2.1.2. Огляд законодавчої бази Румунії з питань гуманітарної дипломатії.....	29
2.2. Спільні документи та угоди між Україною та Румунією	34
2.3. Основні напрямки і форми співпраці у сфері гуманітарної дипломатії.....	39
2.4. Механізми і засоби здійснення гуманітарної взаємодії.....	60
<i>РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ: ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ</i>	67
3.1. Імплементация угод та проєктів	67
3.2. Проблемні питання та способи їх вирішення	73
<i>ВИСНОВКИ</i>	87

Анотація

Гуманітарна дипломатія в сучасному світі стає важливим інструментом формування та утримання міжнародних відносин. Аналіз відносин між Україною та Румунією через призму гуманітарної дипломатії стає важливим, оскільки ці країни демонструють не лише політичні аспекти співпраці, але й глибокі гуманітарні зв'язки.

Перший розділ, який фокусується на поняттях гуманітарної дипломатії та огляді законодавства, розкриває теоретичні основи цієї концепції та укладення законів в обох країнах, що регулюють гуманітарні взаємодії.

Другий розділ дозволяє поглянути на конкретні напрямки співпраці, різноманітні форми та механізми гуманітарної дипломатії, що застосовуються в контексті відносин між Україною та Румунією. Це дозволяє оцінити широкий спектр інструментів, які використовуються для підтримки та розвитку співпраці.

У третьому розділі виявляються конкретні справжні практичні виклики та проблеми, що виникають у реалізації гуманітарної дипломатії між цими країнами. Аналізуються можливі шляхи вирішення цих проблем та надаються рекомендації для покращення міжнародних відносин.

Ці аспекти дослідження відображають значущість гуманітарної дипломатії як інструмента для підтримки та зміцнення відносин між Україною та Румунією, підкреслюючи її вплив на культурну, економічну та соціальну співпрацю між цими двома країнами.

***Ключові слова:** гуманітарна дипломатія, законодавство, співпраця, механізми взаємодії, імплементація угод, проблеми та виклики, рекомендації.*

Abstract

Humanitarian diplomacy in the modern world is becoming an important tool for forming and maintaining international relations. Analyzing relations between Ukraine and Romania through the prism of humanitarian diplomacy becomes

important, as these countries demonstrate not only political aspects of cooperation, but also deep humanitarian ties.

The first chapter, which focuses on the concepts of humanitarian diplomacy and a review of legislation, reveals the theoretical foundations of this concept and the drafting of laws in both countries that regulate humanitarian interactions.

The second section allows you to look at specific directions of cooperation, various forms and mechanisms of humanitarian diplomacy, which are used in the context of relations between Ukraine and Romania. This allows for the assessment of a wide range of tools used to support and develop cooperation.

In the third section, concrete real practical challenges and problems arising in the implementation of humanitarian diplomacy between these countries are revealed. Possible solutions to these problems are analyzed and recommendations are made for improving international relations.

These aspects of the study reflect the importance of humanitarian diplomacy as a tool for maintaining and strengthening relations between Ukraine and Romania, emphasizing its impact on cultural, economic and social cooperation between these two countries.

***Keywords:** humanitarian diplomacy, legislation, cooperation, interaction mechanisms, implementation of agreements, problems and challenges, recommendations.*

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис)

Колотило М. Ю.

ВСТУП

Актуальність теми. Гуманітарна дипломатія, яка стала ключовим напрямком діяльності багатьох держав, займає особливе місце в системі міжнародних відносин. Завдання гуманітарної дипломатії не лише надавати допомогу потерпілим від різних кризових ситуацій, але й встановлювати мости співпраці та взаєморозуміння між народами.

Зважаючи на складні та мінливі політичні, культурні та економічні умови в сучасному світі, тема гуманітарної дипломатії у відносинах між Україною та Румунією виявляється надзвичайно актуальною, оскільки дана країна територіально розміщена поблизу України та приймає значну участь у допомозі Україні з початку повномасштабного вторгнення РФ. Ця проблематика стає тим більш важливою в контексті підтримки міждержавних відносин, зміцнення взаєморозуміння та співпраці між двома країнами.

Важливим аспектом гуманітарної дипломатії є її внесок у формування міжнародного співтовариства, яке ґрунтується на спільних цінностях, співчутті та взаємодопомозі. Під час конфліктних ситуацій, таких як російсько-українська війна, показниками справжньої дружби між країнами стають вчинки підтримки та гуманітарна допомога.

У відносинах між Україною та Румунією гуманітарна дипломатія виявилася ефективним інструментом зміцнення співпраці та довіри. Румунська підтримка в складний для України час не лише сприяє зміцненню двосторонніх відносин, але й підкреслює важливість міжнародної солідарності у вирішенні глобальних викликів, таких як війна, розв'язана на території України РФ у 2022 році.

Мета дослідження полягає в аналізі та характеристиці стратегій, методів та інструментів гуманітарної дипломатії, які використовуються у відносинах між Україною та Румунією. Основним завданням є розкриття впливу гуманітарних аспектів на формування та підтримку взаємовідносин між двома країнами.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Дослідження поняття гуманітарної дипломатії. Освітлення сутності та ролі гуманітарної дипломатії в міжнародних відносинах, її засад і механізмів функціонування.

2. Аналіз законодавчої бази України та Румунії з питань гуманітарної дипломатії. Вивчення існуючого законодавства в обох країнах, яке регулює гуманітарну дипломатію, її принципи та механізми впровадження.

3. Дослідження спільних документів та угод між Україною та Румунією. Аналіз договорів, угод, спільних ініціатив і документів, що стосуються гуманітарної сфери співпраці.

4. Аналіз напрямків співпраці та форм гуманітарної дипломатії. Оцінка основних напрямків співпраці між країнами у гуманітарній сфері, а також форм гуманітарної дипломатії, які використовуються для досягнення цілей співпраці.

5. Аналіз механізмів взаємодії, імплементації проєктів та вирішення проблем. Оцінка механізмів співпраці, ефективності імплементації угод і проєктів, виявлення проблем і викликів, що стоять перед гуманітарною дипломатією, і розробка рекомендацій для їх вирішення.

Об'єкт дослідження - це гуманітарна дипломатія у відносинах України та Румунії.

Предмет дослідження - це роль гуманітарної дипломатії у зміцненні двосторонніх відносин України та Румунії.

Для розкриття даного питання у роботі аналізується співпраця між країнами з початку незалежності України від 1990 року, та особливо детально розкривається питання розвитку гуманітарної співпраці країн у період з лютого 2022 року.

Вивчення питання що є темою даної роботи має велике **практичне значення** в контексті зміцнення двосторонніх відносин між цими країнами.

Дослідження розкриває вплив гуманітарних аспектів на формування та підтримку взаємовідносин між цими країнами. Шляхом аналізу понять

гуманітарної дипломатії, законодавчих баз обох країн, спільних документів та угод, а також механізмів взаємодії та імплементації угод і проєктів, робота спрямована на виявлення проблем, викликів та пошук шляхів їх вирішення.

Перебування України у воєнному стані та необхідність у підтримці з боку сусідів та інших країн відтверджує, що сучасний період є важливим контекстуальним етапом для аналізу у розбудові відносин між Україною та Румунією.

Ця робота має потенціал стати основою для розроблення конкретних рекомендацій для політичних та дипломатичних вирішень у майбутньому. Аналіз та висвітлення основних напрямків співпраці в гуманітарній сфері відображає можливості для покращення співпраці та взаєморозуміння між країнами.

Методи дослідження. У контексті вивчення гуманітарних ініціатив та практик між Україною та Румунією було застосовано різноманітні методи дослідження. Аналітичний аналіз дозволив глибше розібратися в мотиваціях та стратегіях обох країн у сфері гуманітарної допомоги. Метод критики джерел допоміг у визначенні автентичності та достовірності інформації. Класифікаційний підхід дозволив систематизувати різні форми гуманітарних відносин. Застосування типологічного методу сприяло узагальненню зібраної інформації та визначенню основних типів гуманітарних інтервенцій у двосторонніх відносинах.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

1.1. Теоретичні підходи до розуміння гуманітарної дипломатії як моделі співпраці в міжнародних угодах

Гуманітарна сфера - це сфера діяльності, яка пов'язана з захистом прав людини, розвитком культури, освіти та охорони здоров'я [1].

В науковому дискурсі поняття гуманітарна дипломатія з'явилося недавно. Згідно з думкою дослідників, феномен гуманітарної дипломатії не є безперечним через неточність і суперечливість характеру самого терміну, а також нез'ясованість його практичного застосування. На відміну від класичної дипломатії, яка базується, в першу чергу, на переговорах [2],

Гуманітарна дипломатія фокусується на міжнародній допомозі у межах гуманітарних операцій і програм, а також на встановленні партнерських відносин для досягнення гуманітарних цілей. В публікаціях підкреслюється, що розвиток гуманітарних аспектів дипломатії пов'язаний із зусиллями, спрямованими на позбавлення людей від страждань і неволі [3]. В цьому контексті гуманітарна дипломатія в першу чергу стосується діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста і організацій ООН.

Вчені також відзначають, що гуманітарна дипломатія має відношення не тільки до надання гуманітарної допомоги національними і міжнародними організаціями. Гуманітарне співробітництво розглядається як один з інструментів "м'якої сили", і спеціалісти з міжнародного права розуміють його як різновид неполітичної комунікації, заснований на використанні інструментів "м'якої сили". В такому контексті теорія гуманітарної дипломатії отримує нову сутність і виступає як базова модель для вдосконалення міждержавних відносин [4].

В цьому контексті гуманітарна дипломатія ґрунтується, передусім, на загальнолюдських цінностях. Вона включає в себе використання соціальних, освітніх та наукових програм, сприяє розширенню культурного обміну,

активно долучається до процесів ненасильницького вирішення політичних конфліктів, сприяє миротворчій діяльності та захисту прав і свобод людини. Гуманітарна дипломатія також забезпечує допомогу уразливим групам населення в умовах лих, війн і конфліктів [4].

Для кращого розуміння гуманітарної дипломатії, яка має глибокі коріння і спирається на міжнародне гуманітарне право, важливо розглянути її витоки і еволюцію. Дослідження, що присвячені раннім формам людського спільноти, дозволяють розглядати гуманітарну діяльність як одну з первинних функцій суспільства. Спочатку її адресатами були члени одного співтовариства, але поступово під впливом різних чинників вона почала розширюватися за межі внутрішньої спільноти [5]. Бажання розширити горизонти людського існування призвело до розвитку механізмів підтримки соціальності не лише на рівні внутрішньої спільноти, але і в сфері зовнішніх відносин.

Результати досліджень етнографів дозволяють нам отримати уявлення про зародження перших соціальних звичаїв у первісних спільнотах і розкрити джерела виникнення перших етичних норм, які регулювали поведінку людей всередині цих спільнот. Підтримка мирних відносин була характерною для багатьох первісних суспільств, і це підтверджується їхніми традиціями та легендами [5, с. 104]. Такі дослідження допомагають нам зрозуміти, як виникали основи міжнародних відносин і дипломатії, що базуються на принципах миру та співпраці [5, с. 104].

Усупереч відсутності постійної загрози конфлікту, деякі первісні суспільства відзначалися тим, що розвивали певні рудиментарні форми дипломатичної практики. Спочатку це відбувалося через обмін випадковими посланнями та вісниками, а згодом - за допомогою спеціальних послів і посередників [6, с. 45]. Ці спостереження свідчать про те, що дипломатія, яка базується на переговорах і співпраці між суспільствами, має давню історію, що сягає перших етапів розвитку людства.

Аналіз природи та еволюції гуманітарної складової зовнішньої політики надає можливість зробити висновок, що перші прояви дипломатичних контактів та етичних норм були досить раціоналістичними у своїй мотивації. Суспільства обирали ненасильницькі засоби взаємодії з іншими спільнотами та ставили на перший план раціональний підхід. Наприклад, звичай недоторканності послів виник як норма, базована на принципі взаємності та довіри.

Зі зростанням мирних контактів і залученням до них нових соціальних груп норми взаємної недоторканності поширювалися і ставали більш важливими. Збереження життя чужим полоненим могло бути корисним для тих членів спільноти, які опинилися у полоні [7, с. 46]. Ці етапи розвитку свідчать про поступове формування дипломатії як засобу мирного взаємодії між суспільствами та підкреслюють значення раціональних та етичних аспектів у цьому процесі.

Розглядаючи форми первинних "гуманітарних" практик у зовнішніх зв'язках первісних товариств, можна виділити такі гуманні риси міжгрупових відносин:

1. Процес поступового розширення кордонів спілкування малих людських общин, який сприяв поглибленню взаєморозуміння між ними та створював передумови для мирного співіснування.

2. Звичай дарообміну як інструмент "олюднення" зовнішнього соціального процесу, що сприяв обміну ресурсами та підтримці між спільнотами.

Ці первинні практики свідчать про те, що гуманітарна складова у зовнішній політиці має найдавніші витоки, без якої общини не змогли б виживати та розвиватися. У процесі цивілізаційного розвитку деякі з найбільш сильних протодержавних утворень швидко перейшли від простих форм співіснування до складніших структур. Ранні держави, що виникли з цих утворень, також дотримувалися гуманізму за межами своїх кордонів. Це було обумовлено їх раціональним підходом до управління, оскільки для них

цінність представляли людські ресурси, як власні, так і завойовані або підкорені.

В ранньому середньовіччі католицька церква набула виняткових функцій як гарант дотримання міжнародних договорів, що сприяло формуванню норм гуманності у поводженні з військовополоненими та мирним населенням під час бойових дій. У Середні віки принципи захисту жінок і дітей під час воєн ще більше зміцнилися: церква та монастирі стали місцями притулку, а християнські чернечі ордени виступили основними гуманітарними організаціями. Усі механізми підтримки та відновлення гідності людини зосереджувалися в руках Церкви та були спрямовані на трансцендентне порятунку, а не лише на земне благополуччя [7, с. 85].

Європейський Ренесанс (XIV–XVI століття) став перехідним періодом між Середньовіччям та Новим часом (XVII–XIX століття), що започаткував епоху «сучасності». Під час цього перехідного періоду з'явилися такі важливі концепції, як «раціональність», «секуляризм», «національна держава», і система міжнародних відносин, заснована на принципах поваги до суверенітету та невтручання у внутрішні справи. Як і в будь-якому періоді переходу від старого до нового, Ренесанс і Новий час супроводжувалися новими викликами, новим «нелюдським досвідом» та необхідністю розробки ефективних механізмів його пом'якшення та компенсації як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях [7, с. 85].

Зародження та піднесення гуманістичної думки відзначили занепад і відмову від середньовічних поглядів на природу людини та її роль у світі. Гуманістичні ідеї створили підґрунтя для настання Реформації, однією з головних концепцій якої стала ідея, що людина може здобути спасіння своїми власними зусиллями та добрими діями, не потребуючи допомоги та керівництва церкви. Проте Реформація зазнала опозиції, і католицька церква не зби-ралася віддавати свої позиції. Відбулася політизація релігійного дискурсу, що веде до початку Тридцятирічної війни. Важливим аспектом

цього конфлікту було сектарне насильство між католиками та протестантами, що призвело до злочинів проти мирного населення та масових жертв.

Ренесансна гуманістична думка призвела до дискредитації існуючих у Середні віки механізмів підтримки соціальності. Проте для виникнення нових, секулярних форм гуманітарної дії було потрібно часу і акторів (зокрема, протестантські громади), які б були готові просувати нові гуманітарні практики, поширювати їх і впроваджувати у свідомість політичних еліт. Тому розквіт гуманістичних ідей аж ніяк не збігався з торжеством гуманізму у зовнішній політиці [8, с. 38].

Поняття про спільний світ, всесвітність та ієрархічну організацію міжнародних відносин були частково реалізовані в середньовічному світопорядку і період Відродження, але не стали достатньою передумовою для формування сучасних, світських підходів до гуманітарної дипломатії. Ці підходи почали розвиватися з моменту, коли усвідомлення своєї правоздатності охопило широкі верстви населення, що сталося завдяки зміцненню буржуазії як передового класу Європи. Цивільний активізм став значущим фактором розвитку гуманітарних ініціатив у зовнішній політиці європейських держав наприкінці XVIII – на початку XIX століття. Зокрема, це проявилось в активній діяльності французьких та англійських рухів, які виступали за ліквідацію работоргівлі [7].

Інтерес до гуманітарних питань з боку міжнародної спільноти був закономірним наслідком загальних структурних змін у суспільному житті, пов'язаних з розвитком капіталістичних відносин у Європі на початку XIX століття. В цей період підвищується взаємозалежність країн, а разом з появою нових комунікаційних технологій активізується зовнішньополітичне спілкування. Дипломатія перетворюється на публічну сферу діяльності. Основною формою міждержавної взаємодії стають міжнародні конгреси і конференції, на яких створюються і затверджуються нові норми міжнародного права. Ці події сприяють утвердженню принципів невтручання у внутрішні справи держав та прагнуть попередити військові конфлікти [9].

Але незважаючи на ці зусилля, військові дії з численними військами тривали до середини XIX століття. Вони стали предметом широкого освітлення у пресі, особливу тривогу викликала проблема тяжкого становища поранених та необхідності надання їм допомоги. Різноманітні неурядові ініціативи гуманітарної допомоги військовополоненим та цивільному населенню почали розвиватися. Кримська війна (1853–1856 роки) стала фактором, який висунув питання про охорону здоров'я на передній план. У 50-х роках XIX століття були проведені перші міжнародні санітарні конференції, які потім стали регулярними. В місті Олександрія було створено Міжнародну санітарну та морську карантинну раду, яка пізніше перетворилася на Східно-Середземноморський регіональний офіс Всесвітньої організації здоров'я [7, с. 45].

У середині XIX століття сформувався інститут міжнародного гуманітарного права (права війни та права збройних конфліктів). Цей інститут розглядається як система міжнародно-правових норм і принципів, що регулюють захист жертв війни та обмежують методи і засоби її ведення.

Деякі дослідники розпочинають історію гуманітарного права з подій 1859 року, коли відбулася велика битва під Сольферіно в Північній Італії, що стала однією з найбільших подій у Другій війні за італійську незалежність. Свідком цих жахливих подій був женевський комерсант Жан Анрі Дюнан, який в 1862 році опублікував книгу "Спогади про Сольферіно" на основі своїх вражень. У цій книзі було сформульовано дві основні пропозиції: створити постійно діючу агенцію для надання гуманітарної допомоги під час війни та укласти міжнародну багатосторонню угоду щодо поранених під час військових дій [8, с. 22].

Для поширення своїх ідей, Анрі Дюнан та його прихильники заснували організацію в 1863 році, яка пізніше стала відомою як Міжнародний комітет Червоного Хреста (далі - МКЧ). У 1864 році, на міжнародній конференції в Женеві, була прийнята Женевська конвенція про поліпшення долі поранених і хворих військових під час сухопутних війн. Ця конвенція передбачала надання

допомоги пораненим та визначала нейтралітет медичних служб на полі бою. Також в ній був запроваджений символ Червоного Хреста як захисна емблема. Женевська конвенція стала початком сучасного міжнародного гуманітарного права [7, с. 22].

Подальший розвиток МГП рухався в двох основних напрямках. У Женеві приймалися конвенції, спрямовані переважно на захист жертв війни, включаючи осіб, які не брали участі в бойових діях, та осіб, які припинили брати участь у конфлікті. Цей напрямок отримав назву "право Женеві". Другий напрямок, відомий як "право Гааги", обмежував або забороняв конкретні методи та засоби ведення війни. Розрізнення між "правом Женеві" та "правом Гааги" загалом втратило свою значущість після прийняття у 1977 році двох додаткових протоколів до Женевських конвенцій про захист жертв війни, які стосувалися обох цих аспектів МГП [7, с. 23].

Починаючи з 1864 року, регулярно вносилися зміни та доповнення до договорів "права Женеві", враховуючи реальні події в останніх збройних конфліктах. Норми, що стосуються захисту поранених і які містяться в Женевській конвенції 1864 року, переглядалися у 1906, 1929, 1949 і 1977 роках. Розширювався перелік категорій жертв війни, які отримували захист згідно з МГП: спочатку це були лише поранені військовослужбовці (1864 рік), потім - хворі комбатанти (1868 рік) і особи, які потерпіли корабельну аварію (1899 рік), потім - військовополонені та цивільні особи на окупованих територіях (1899 рік), і, нарешті, весь цивільний населення супротивника (1949 рік). Важливий вплив на "право Женеві" справили Перша і Друга світові війни, після яких були прийняті Женевські конвенції про захист жертв війни у 1929 і 1949 роках, включаючи Женевську конвенцію про покращення долі поранених і хворих у діючих арміях 1929 року, Женевську конвенцію про поводження з військовополоненими 1929 року, а також Женевські конвенції 1949 року, які охоплювали різні аспекти захисту цивільного населення під час війни [8, с. 467].

Розвиток "права Гааги" взяв свій початок переважно після Першої конференції миру 1899 року, на якій була прийнята Конвенція (II) про закони та звичаї сухопутної війни 1899 року. Подальший розвиток "права Гааги" включав деталізацію загальних правил ведення війни і враховувався в Конвенціях (IV) про закони та звичаї сухопутної війни, які були супроводжені додатками [8, с. 467].

Основу сучасного МГП становлять чотири Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 року (I Женевська конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях, 1949 р.; II Женевська конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, із складу збройних сил на морі, 1949 р.; III Женевська конвенція про поводження з військовополоненими, 1949 р.; IV Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни, 1949 р.) та три Додаткові протоколи до них (Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 р.; Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II), 1977 р.; Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової розпізнавальної емблеми (Протокол III), 2005 р.) [8, с. 467].

Значну роль в захисті жертв війни та подоланні гуманітарних наслідків збройних конфліктів відіграють різноманітні організації: міжурядові та неурядові, міжнародні та національні. Їх об'єднує наявність права на гуманітарний доступ, обсяг якого залежить від статусу та мандату організації, а також застосованих норм міжнародного гуманітарного права.

Серед таких організацій є міжурядові, які діють відповідно до свого статуту та мандату, наданого для конкретних місій і визначають статус цих місій та делегацій. Під час збройних конфліктів ці організації взаємодіють між собою на основі кластерного підходу, що передбачає спеціалізацію кожної з них на конкретному напрямку гуманітарних дій.

Другою групою є неурядові організації, які входять до складу Міжнародного руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. До компонентів Міжнародного руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця належать Міжнародний Комітет Червоного Хреста, Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, а також національні товариства Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, які є недержавними організаціями зі спеціальним статусом під час збройних конфліктів. Зокрема, Міжнародний Комітет Червоного Хреста виконує функції, які визначені у Женевських конвенціях про захист жертв війни 1949 року та Додаткових протоколах до них 1977 року, і забезпечує координацію дій компонентів Міжнародного руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця під час збройних конфліктів [9].

До третьої групи належать різноманітні неурядові організації, що надають підтримку та гуманітарну допомогу населенню під час збройних конфліктів. Серед таких організацій можна відзначити Норвезьку Раду у справах біженців, Данську Раду у справах біженців та інші [9].

До міжнародних неурядових організацій, які здійснюють гуманітарну діяльність під час збройних конфліктів, входять різноманітні організації у гуманітарній сфері. Серед них можна виділити такі, як «Лікарі без кордонів» (Médecins Sans Frontières (MSF)), «Карітас», «Міжнародний медичний корпус» (International Medical Corps), Мальтійська Служба Допомоги та інші. Діяльність цих міжнародних неурядових організацій регулюється законодавством країни, в якій вони зареєстровані. Крім того, у ряді випадків вони укладають меморандуми про співпрацю з відповідними міністерствами або відомствами держави [9].

Загалом можна відзначити, що у сучасному світі термінові гуманітарні проблеми зросли, особливо в контексті військово-силового аспекту конфліктності. Гуманітарна сфера стає важливою складовою глобального управління, побудованого на засадах мережевої взаємодії різноманітних учасників для вирішення проблем, які загрожують життю та здоров'ю

багатьох людей. Гуманітарна дипломатія має за мету переконати громадських лідерів і високопосадовців, які приймають рішення, завжди діяти на користь уразливих груп населення та дотримуватися основних гуманітарних принципів. Ця галузь охоплює діяльність, спрямовану на створення умов, в яких гуманітарні організації можуть працювати в безпеці та ефективно виконувати свою місію.

Тим не менш, сучасна гуманітарна дипломатія стикається з численними проблемами. Різноманітність політичних акторів, які залучені до гуманітарної діяльності, та їх конфліктуючі пріоритети можуть призвести до різних трактувань методів гуманітарної дипломатії. Доступ до гуманітарної допомоги завжди перебуває під загрозою через постійні зміни в характері конфліктів, що призводить до політизації цього процесу.

З огляду на вищесказане, можна зробити висновок, що шляхи становлення і розвитку гуманітарної дипломатії були досить складними. Тільки протягом ХІХ століття сформувалися норми і принципи, на основі яких здійснюється захист уразливих груп населення. Були прийняті перші міжнародно-правові акти гуманітарного права, і з'явилися міжнародні організації, чия діяльність була спрямована на надання гуманітарної допомоги всім, хто її потребує.

У сучасних умовах, гуманітарна дипломатія стає ключовим елементом для надання допомоги усім уразливим групам населення. Цей процес включає в себе різних акторів, таких як держави, міжнародні організації, прості люди та їх ініціативи.

1.2. Методологічні засади дослідження

Для початку варто обґрунтувати вибір теми. Україна та Румунія мають багату спільну історію та культурні зв'язки. Аналіз гуманітарних аспектів цих зв'язків може розкрити багато аспектів взаємодії між народами, включаючи мову, літературу, традиції, та спільні цінності. Румунія та Україна розташовані у ключовому геополітичному регіоні Центральної та Східної Європи. Аналіз

гуманітарних аспектів їхніх відносин може відобразити наслідки для стабільності та розвитку цього регіону.

Аналіз співпраці даних країн може допомогти у розумінні сучасних проблем, таких як міграція, культурний обмін, освіта, та інші, і вказати на можливості покращення співпраці для вирішення цих питань.

Дослідження гуманітарних аспектів відносин між Україною та Румунією може сприяти підвищенню взаєморозуміння між народами, сприяти миру та співпраці у європейському регіоні.

Для дослідження даної теми було проведено підбір літературних джерел, аналіз публікацій, досліджень, статистичних даних про відносини між країнами.

Враховуючи, що гуманітарна дипломатія сприяє поглибленню взаєморозуміння та розвитку співпраці між Україною та Румунією, сприяючи культурним обмінам, освітнім ініціативам, та спільним проектам у гуманітарній сфері.

Дане твердження передбачає, що за допомогою гуманітарної дипломатії можливо підвищити рівень співпраці між країнами, зокрема через культурні обміни та спільні ініціативи у сфері освіти та культури.

В контексті дослідження методології варто здійснити огляд теорій та концепцій, які впливають на розвиток гуманітарних відносин між Україною та Румунією:

1. Теорія міжнародних відносин. Аналіз підходів до взаємодії країн у гуманітарній сфері, у тому числі роль гуманітарної дипломатії в міжнародних відносинах.

2. Культурна дипломатія. Вивчення концепцій та практики культурної дипломатії як інструменту зближення націй та підвищення взаєморозуміння.

3. Освітні та культурні обміни. Аналіз позитивного впливу обмінів студентів, викладачів, та митців між Україною та Румунією на гуманітарні відносини.

4. Роль громадськості. Вивчення впливу громадських ініціатив, культурних проєктів та співпраці між неприбутковими організаціями на розвиток гуманітарних відносин.

Таким чином, можна підсумувати що у роботі було використано методи: аналітичний, аналізу джерел, класифікаційний, типологічний.

У поєднанні ці методи дозволяють докладно розглянути та проаналізувати мотивації, стратегії і дії обох країн у гуманітарній сфері; перевірити автентичність та достовірність інформації; впорядковувати та систематизувати різні аспекти гуманітарних відносин та класифікувати об'єкти дослідження на основі їхніх характеристик чи властивостей.

1.3 Аналіз джерельної бази дослідження

Для написання роботи були використані наступні джерела:

1. Електронні ресурси, такі як наукові статті, законодавчі акти, аналітичні матеріали.
2. Книги, науково-публіцистичного характеру та роботи, які містять як загальний огляд, так і глибокий аналіз питання гуманітарної дипломатії.
3. Міжнародні документи та угоди, що регулюють та вказують на конкретні аспекти співпраці між країнами.

Отриманий емпіричний матеріал формує базу для аналізу, порівняння, висновків та формування узагальнених теоретичних підстав щодо гуманітарних відносин між Україною та Румунією. Його ретельна обробка дозволяє виявити тенденції, особливості та ключові аспекти цієї співпраці, а також ідентифікувати потенційні напрямки подальшого розвитку взаємодії між двома країнами у гуманітарній сфері.

Так, наукові статті що були використанні при написання даної роботи надають опис термінологічних засад та концепцій, які допомагають розуміти специфіку розвитку гуманітарної сфери в контексті державного регулювання.

Частина джерел висвітлює походження держав та цивілізацій, що може мати значення для контексту дослідження, історію та актуальні аспекти

гуманітарної дипломатії, що допомагає зрозуміти історичні передумови співпраці, а також як ця практика впливає на відносини між Україною та Румунією. Крім того, значна частина використаного матеріалу охоплює питання вивчення шляхів розвитку України в умовах сучасних глобальних викликів, таких як повномасштабне вторгнення РФ і вплив даних чинників на гуманітарну політику між країнами – Україною та Румунією.

Окремо, з метою розкриття детально питання гуманітарної дипломатії використовувалися дослідження науковців щодо історії виникнення дипломатії, її трансформацій та перетворень в контексті історії, а також напрямів її використання – зокрема використання дипломатичних зв'язів у гуманітарній сфері.

Використання у дослідженні законодавчої бази двох країн – це один з найважливіших аспектів, оскільки саме через аналіз документів можна здійснити оцінку реальних інструментів регулювання даної сфери, а не лише оцінити теоретичні підходи, що пропонуються науковцями та дослідниками

Так, наприклад, договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією містить положення щодо спільних ініціатив у гуманітарній сфері; Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про заходи зміцнення довіри і безпеки є чи не найважливішим двостороннім договором безпекових питань, укладених між Україною та Румунією, частково регулює питання, пов'язані з гуманітарною допомогою та співпрацею у важливих сферах, що стосуються гуманітарної дипломатії.

Такі джерела як аналітичні довідки, містять інформацію про практичну діяльність та важливість гуманітарної дипломатії в контексті відносин з Румунією, надають відомості про реальні показники та стан даної сфери міжнародної співпраці.

Проаналізовані відомості про зустрічі між представниками двох країн – також цінне джерело, оскільки містить інформацію про факти гуманітарної дипломатії (співпрацю) між Україною та Румунією через призму публічних

ініціатив та відносин, а також надану їм оцінку соціумом, в контексті висловлення думок членами редколегій публічних та новинних видань.

Проте, підсумовуючи, варто зазначити, що саме документи про двосторонню співпрацю ж дуже важливими, не можна орієнтуватися та аналізувати співпрацю країн лише через участь у міжнародних співтовариствах. Двосторонні угоди – це джерельний ресурс, база для прийняття законодавчих актів, пов'язаних з гуманітарною діяльністю, благодійністю, дипломатією та співробітництвом, що має безпосереднє значення для розуміння та аналізу конкретних правових аспектів відносин між Україною та Румунією.

РОЗДІЛ 2. ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ ТА РУМУНІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ

2.1. Законодавча база України та Румунії з питань гуманітарної дипломатії

2.1.1. Огляд законодавчої бази України з питань гуманітарної дипломатії

Гуманітарна дипломатія є важливою сферою діяльності держави. Вона спрямована на надання допомоги населенню, яке постраждало від природних або техногенних катастроф, воєнних дій, а також на підтримку розвитку гуманітарної сфери [42].

На даний час Україна не має специфічного комплексного закону, присвяченого винятково гуманітарній дипломатії. Однак, питання гуманітарної допомоги та співпраці регулювалися рядом законів та документів, які індиレクトно стосуються аспектів гуманітарної дипломатії.

В Україні питання гуманітарної дипломатії регулюються наступними нормативно-правовими актами:

- Конституція України (стаття 17 про забезпечення прав і свобод людини і громадянина) [10];
- Закон України "Про гуманітарну допомогу" (стаття 2 про види міжнародної допомоги, в тому числі гуманітарної) [11];
- Закон України «Про дипломатичну службу» [12];
- Закон України "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру " [13].
- Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» №5073-VI від 05.07.2012р [14];
- Рішення Кабінету Міністрів України. Кабмін може приймати окремі рішення стосовно надання чи отримання гуманітарної допомоги на основі поточної ситуації в країні;

- Двосторонні меморандуми та угоди. Україна підписала ряд двосторонніх угод з іншими державами щодо гуманітарної допомоги та співпраці;

- Участь в міжнародних конвенціях та договорах. Україна є стороною ряду міжнародних договорів, які стосуються прав людини, гуманітарних норм та стандартів.

Конституція України (стаття 17 про забезпечення прав і свобод людини і громадянина) регулює дипломатію в Україні наступним чином: Стаття 17 гарантує кожній людині, яка перебуває на території України, права і свободи, передбачені Конституцією України. Це означає, що Україна зобов'язана захищати права і свободи людей, які постраждали від надзвичайних ситуацій, збройних конфліктів або інших форм насильства, навіть якщо вони не є громадянами України. Стаття 17 також гарантує право на дипломатичний захист. Це означає, що Україна зобов'язана захищати інтереси своїх громадян за кордоном, в тому числі в разі порушення їх прав і свобод. На основі цих гарантій Україна може здійснювати гуманітарну дипломатію з метою захисту прав і свобод людини і громадянина, а також забезпечення їх реалізації [10].

В контексті гуманітарної дипломатії, Українська держава має можливість реалізовувати ряд стратегічних дій, базуючись на гарантіях, встановлених її Конституцією.

По-перше, Україна, користуючись правом на дипломатичний захист, може активно діяти на міжнародній арені в інтересах своїх громадян, особливо тих, хто став жертвою збройних конфліктів на її території. Це може мати місце через звернення до міжнародних структур та суміжних держав з метою отримання гуманітарної підтримки для постраждалих.

По-друге, враховуючи зобов'язання захищати права і свободи людини, Україна може бути активним учасником міжнародних ініціатив, спрямованих на надання гуманітарної допомоги. Це, зокрема, може бути виражено в матеріальному або фінансовому сприянні міжнародним організаціям, що здійснюють гуманітарні проєкти у країнах з низьким рівнем розвитку.

Важливо підкреслити, що гуманітарна дипломатія не лише відображає стратегічний підхід держави до захисту прав своїх громадян, а й стає інструментом підтримання глобального миру та стабільності. Таким чином, Україна, використовуючи конституційні гарантії, активно працює на користь не лише внутрішньої, але й зовнішньої безпеки, сприяючи міжнародній гармонії та розвитку.

Закон України «Про дипломатичну службу» регулює діяльність дипломатичної служби України, яка є одним із інструментів реалізації зовнішньої політики України.

У контексті гуманітарної дипломатії Закон України «Про дипломатичну службу» визначає такі основні положення: Задачами дипломатичної служби є, зокрема, сприяння захисту прав і свобод людини і громадянина, забезпечення безпеки людини, розвиток культури, освіти, охорони здоров'я, науки і техніки, захист навколишнього середовища, а також вирішення інших гуманітарних проблем. Це означає, що дипломати України можуть використовувати свої повноваження для здійснення гуманітарної дипломатії. Дипломатичні установи України, зокрема, здійснюють такі функції: сприяння захисту прав і свобод людини і громадянина, надання гуманітарної допомоги, сприяння розвитку міжнародного співробітництва в гуманітарній сфері. Це означає, що дипломатичні установи України є основним інструментом для реалізації гуманітарної дипломатії [12].

Дипломатичні службовці України, зокрема, мають право: сприяти захисту прав і свобод людини і громадянина, надавати гуманітарну допомогу, сприяти розвитку міжнародного співробітництва в гуманітарній сфері. Це означає, що дипломатичні службовці України мають повноваження для здійснення гуманітарної дипломатії.

На основі цих положень Закону України «Про дипломатичну службу» Україна може здійснювати гуманітарну дипломатію в таких формах: Дипломатичні представництва України можуть виступати в ролі посередників між сторонами конфлікту для забезпечення захисту прав і свобод людини і

громадянина. Україна може надавати гуманітарну допомогу іншим державам, які постраждали від надзвичайних ситуацій, збройних конфліктів або інших форм насильства.

Україна може сприяти розвитку міжнародного співробітництва в гуманітарній сфері, наприклад, шляхом участі в міжнародних організаціях та ініціативах. Гуманітарна дипломатія є важливим інструментом для захисту прав і свобод людини і громадянина, а також для вирішення гуманітарних проблем у світі. Закон України «Про дипломатичну службу» створює правові основи для реалізації гуманітарної дипломатії в Україні.

Закон України "Про міжнародне співробітництво в сфері запобігання надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків" служить важливою нормативною базою для регулювання взаємодії України з іншими країнами та міжнародними організаціями у відповіді на надзвичайні ситуації.

Основна мета цього законодавчого акта полягає у забезпеченні захисту населення і територій України від різного роду надзвичайних ситуацій та наданні необхідної гуманітарної допомоги тим, хто опинився під їхнім впливом. Для досягнення цієї мети Україна дотримується таких принципів як рівноправність, взаємоповага, взаємодопомога, добровільність, прозорість та відповідальність у своєму міжнародному співробітництві.

Основні форми міжнародної взаємодії України у цій сфері включають співпрацю з міжнародними організаціями, участь у міжнародних програмах і проєктах, а також надання та отримання гуманітарної допомоги у випадках надзвичайних ситуацій [12].

У рамках цього закону також визначені повноваження різних органів державної влади України, що відповідають за міжнародне співробітництво у сфері запобігання надзвичайним ситуаціям та реагуванню на них.

Взаємодія України з ключовими міжнародними організаціями, такими як ООН, Міжнародний комітет Червоного Хреста, Європейський Союз, свідчить про активну роль країни на міжнародній арені у питаннях гуманітарної допомоги та реагування на надзвичайні ситуації.

Гуманітарна дипломатія, яка базується на принципах гуманізму та солідарності, стала важливим інструментом зовнішньої політики України. Це відображається, наприклад, у наданні Україною гуманітарної допомоги країнам, які зазнали впливу природних катастроф, у співпраці з міжнародними партнерами у розробці стандартів безпеки та участі у міжнародних навчаннях.

Таким чином, цей закон не лише створює правову основу для міжнародної взаємодії України у сфері реагування на надзвичайні ситуації, але й сприяє зміцненню міжнародного співробітництва та підвищенню ефективності гуманітарних заходів.

Згідно Статті 1 Закону України "Про гуманітарну допомогу", гуманітарна діяльність визначається як комплекс заходів, спрямованих на допомогу особам, що опинилися в складних життєвих обставинах, внаслідок надзвичайних ситуацій, збройних конфліктів чи інших форм насильства. Ключові види цієї діяльності включають надання гуманітарної допомоги у формі матеріальної, фінансової, інформаційної, консультативної, технічної, освітньої, медичної, соціальної та інших форм підтримки; захист прав і свобод людини, який передбачає дії, спрямовані на забезпечення доступу до допомоги і запобігання дискримінації та іншим порушенням прав особи; та розвиток гуманітарної сфери, що включає в себе заходи, спрямовані на підвищення ефективності гуманітарної діяльності та розвиток міжнародного співробітництва в цьому напрямку [11].

Гуманітарна діяльність базується на принципах недискримінації, неупередженості, незалежності, прозорості та відповідальності. Вона відіграє ключову роль у міжнародній системі безпеки, спрямована на забезпечення базових прав і потреб людини в умовах кризи або конфлікту[40].

Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» №5073-VI від 05.07.2012р. регулює діяльність благодійних організацій в Україні. Він визначає благодійну діяльність як безкорисну добровільну діяльність здійснювану фізичними та юридичними особами для досягнення

суспільно корисних цілей. Благодійна організація є юридичною особою створеною для здійснення такої діяльності [14].

Закон розглядає ряд видів благодійної діяльності: надання матеріальної, фінансової, освітньої, медичної, соціальної допомоги, захист навколишнього середовища, а також інші види, що не суперечать українському законодавству. Діяльність має здійснюватися на принципах недискримінації, неупередженості, незалежності, прозорості та відповідальності. Благодійність є важливою у вирішенні соціальних проблем, і цей закон надає правову основу для її розвитку в Україні. В контексті гуманітарної дипломатії, він допомагає у наданні гуманітарної допомоги тим, хто постраждав від надзвичайних ситуацій чи конфліктів.

Благодійність може мати як внутрішній, так і міжнародний характер, допомагаючи як громадянам України, так і жителям інших держав. Така діяльність благодійних організацій є ключовою для міжнародної гуманітарної системи, сприяючи захисту прав людини та вирішенню гуманітарних викликів у світі.

Рішення, що приймаються Кабінетом Міністрів України (або Кабміном), відіграють важливу роль в управлінні державними справами країни. Однією зі сфер, де Кабмін може втручатися за допомогою прийняття рішень, є гуманітарна сфера.

Зокрема, Кабмін має право приймати окремі рішення, які стосуються надання або отримання гуманітарної допомоги. Ці рішення базуються на поточній ситуації в країні. Наприклад, у разі надзвичайних ситуацій, таких як природні катастрофи, збройні конфлікти, епідемії тощо, Україна може потребувати гуманітарної допомоги від міжнародних партнерів або, навпаки, надавати таку допомогу іншим країнам.

Кабмін аналізує поточну ситуацію, вимоги та ресурси, доступні для реагування на гуманітарні потреби, а потім приймає рішення про надання чи отримання гуманітарної допомоги. Ці рішення можуть включати деталі щодо

обсягу, видів допомоги, механізмів розподілу та співпраці з міжнародними партнерами, НПО або іншими організаціями.

Таким чином, Кабінет Міністрів України відіграє ключову роль у координації гуманітарних відгуків на національному рівні, реагуючи на актуальні потреби країни в залежності від поточних обставин.

Двосторонні меморандуми та угоди відіграють суттєву роль у відносинах між державами, встановлюючи офіційні рамки для співпраці в різних сферах. Однією з таких сфер є гуманітарна допомога, де потреба в координованих діях і співпраці може стати особливо важливою у випадках криз або надзвичайних ситуацій.

Україна, як суверенна держава, активно підписує двосторонні угоди з різними країнами світу, маючи на меті зміцнення дружніх відносин, розширення співпраці та забезпечення взаємодопомоги у критичних ситуаціях.

Аналізуючи законодавчу базу України з питань гуманітарної дипломатії, можна констатувати її структурованість та відповідність основним засадам міжнародного права в даній сфері. Така системність забезпечує Україні можливість ефективної взаємодії на міжнародній арені в рамках гуманітарних ініціатив. Законодавство виявляє адаптивні якості до швидких змін в умовах сучасного світу та гуманітарних викликів. Активна робота України щодо підписання двосторонніх угод у сфері гуманітарної допомоги підсилює її міжнародний статус та підкреслює зобов'язання країни перед міжнародною спільнотою.

Важливо відзначити механізми контролю та моніторингу, що забезпечують ефективне та прозоре використання гуманітарної допомоги, створюючи довіру до України як до надійного партнера. Українське законодавство відповідає міжнародним стандартам та конвенціям, підтверджуючи готовність країни до конструктивної співпраці.

Враховуючи глобальні виклики та зростаючу потребу в гуманітарній взаємодії, Україна обладнана відповідними нормативно-правовими основами для активного включення в міжнародні гуманітарні програми.

2.1.2. Огляд законодавчої бази Румунії з питань гуманітарної дипломатії

Гуманітарна дипломатія є важливим аспектом зовнішньої політики Румунії. Румунія є активним учасником міжнародних гуманітарних ініціатив та програм. Країна надає гуманітарну допомогу тим, хто постраждав від надзвичайних ситуацій, збройних конфліктів та інших форм насильства. Румунія прагне відігравати активну роль на міжнародній арені, демонструючи свою відданість принципам гуманності та міжнародної співпраці.

Конституція Румунії, прийнята у 1991 році, є фундаментальним законом країни, який лягає в основу всієї системи державного управління і правової системи Румунії. Цей документ відіграє ключову роль у визначенні основних прав та свобод громадян, а також в стабільності та розвитку румунської державності [15].

Однією з найважливіших характеристик Конституції є те, що вона визначає Румунію як державу, що надає вищий пріоритет захисту прав і свобод людини. Це означає, що кожен громадянин має право на особисту і колективну свободу, гідне життя, доступ до освіти, здоров'я, культури та інших соціальних благ.

Крім того, конституція підкреслює важливість миру і співпраці між народами. У своїх положеннях вона визначає, що Румунія прагне встановити доброзичливі стосунки з іншими націями, уникати конфліктів і активно сприяти глобальному миру та стабільності. Це підкреслює дипломатичну спрямованість Румунії на міжнародній арені і її відданість принципам міжнародного права.

Також, конституція забезпечує механізми для захисту прав громадян від будь-яких форм порушень, незалежно від джерела цих порушень, будь то

владні структури або приватні особи. Судова система Румунії, яка базується на принципах справедливості та незалежності, має обов'язок забезпечувати ефективний захист прав і свобод громадян.

Отже, Конституція Румунії 1991 року не лише визначає юридичні та політичні рамки держави, але й підкреслює духовні цінності та принципи, на яких побудована румунська нація. Вона є виразом стремління Румунії до демократії, правової держави та активної ролі в міжнародній спільноті.

Закон про консульську діяльність Румунії, прийнятий у 1995 році, є ключовим документом, який встановлює рамки діяльності Румунії на міжнародній арені. Цей закон деталізує основні напрямки та пріоритети румунської зовнішньої політики, враховуючи сучасні виклики та глобальні тренди [16].

Однією з найбільш виділяючихся особливостей цього законодавчого акта є визначення гуманітарної діяльності як одного з пріоритетних напрямків румунської зовнішньої політики. Це вказує на високий рівень відданості Румунії принципам людяності, солідарності та захисту прав людини на міжнародному рівні.

В контексті глобальних гуманітарних криз, таких як збройні конфлікти, природні катастрофи та інші надзвичайні обставини, Румунія прагне активно залучатися до міжнародних зусиль, спрямованих на надання допомоги постраждалим. Це може бути виявлено через фінансові внески в міжнародні гуманітарні фонди, відправка рятувальних команд на місце катастрофи або надання допомоги в інших формах, таких як лікування, освіта та підтримка біженців.

Закон також може визначати механізми координації та взаємодії з іншими країнами, міжнародними організаціями та неурядовими організаціями у сфері гуманітарної допомоги. Це включає у себе створення спеціальних координаційних органів, участь у міжнародних конференціях та зустрічах, а також підписання двосторонніх та багатосторонніх угод з партнерами.

Гуманітарна діяльність, як одна з найбільш важливих сфер діяльності в умовах глобальних викликів, відіграє ключову роль у відновленні та підтримці життя постраждалих людей. Ця діяльність відповідає за створення мосту між невідкладною допомогою та довгостроковим розвитком, забезпечуючи відновлення гідності та забезпечення основних потреб людини в умовах кризи.

Коли людина опиняється в ситуації надзвичайного стану, внаслідок збройних конфліктів, природних катастроф або інших форм насильства, її основні потреби стають пріоритетом. Це може бути потреба у їжі, воді, притулку, медичній допомозі, освіті та іншому. Гуманітарна діяльність направлена на те, щоб задовольнити ці потреби найшвидше та найефективніше.

Гуманітарна допомога в сучасному світі представлена в різноманітних формах. Вона може бути матеріальною, коли людям надається їжа, одяг, тенти або ліки. Фінансова допомога може бути спрямована на підтримку конкретних проєктів або програм. Технічна допомога включає в себе надання обладнання, засобів зв'язку або навчання. Медична, освітня та інші види допомоги також мають величезне значення.

Принципи гуманітарної діяльності (рис.1.1.) стали основоположними для забезпечення якості та ефективності допомоги:

- **Недискримінація** гарантує, що допомога надається всім потребуючим без виключення на основі раси, релігії, національності чи статі.
- **Неупередженість** означає, що допомога надається на основі потреб, а не політичних або інших інтересів.
- **Незалежність** гарантує, що гуманітарні організації діють незалежно від зовнішніх тисків.
- **Прозорість** забезпечує відкритість та доступність інформації про гуманітарні операції[43].
- **Відповідальність** стосується відповідальної діяльності організацій та їх зобов'язань перед постраждалими.

Ці принципи є основою гуманітарної етики та забезпечують високий стандарт діяльності в умовах надзвичайних обставин.

Рис.1.1. Принципи гуманітарної діяльності Румунії (Автор: М. Колотило)

Румунія, як держава, що активно включена в міжнародні процеси та співпрацю, займає видатне місце на арені гуманітарних ініціатив. Це підтверджується її членством у численних міжнародних організаціях, в яких гуманітарні питання стають ключовими.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) є однією з основних міжнародних структур, що займається глобальними гуманітарними викликами, і Румунія як її член активно взаємодіє в рамках різних програм та ініціатив ООН [17].

Європейський Союз, який є основним регіональним об'єднанням для Румунії, також надає гуманітарну допомогу на різних континентах, і Румунія вносить свій вклад у ці дії. Членство в Міжнародному комітеті Червоного

Хреста свідчить про готовність країни взаємодіяти в ситуаціях гуманітарних криз, коли потрібна швидка та ефективна реакція.

Румунія не тільки є активним учасником гуманітарних програм, але і сама стає донором численних ініціатив. Це демонструє готовність країни ділитися своїми ресурсами, досвідом та експертизою з тими, хто потребує допомоги.

Внутрішньо, Румунія також проявляє свою гуманітарну позицію, реагуючи на надзвичайні ситуації на національному рівні. Стихійні лиха, такі як повені або пожежі, можуть призвести до значних наслідків для населення, і в таких моментах гуманітарна реакція стає критично важливою. Крім цього, з урахуванням геополітичного контексту, Румунія розуміє значущість гуманітарної допомоги сусідам, особливо таким як Україна, яка переживає наслідки збройного конфлікту. Це свідчить про солідарність та бажання сприяти миру та стабільності в регіоні.

Гуманітарна дипломатія в Румунії виходить на передній план як один із вирішальних інструментів зовнішньої політики. Для країни, яка акцентує увагу на захисті прав людини, такий підхід є логічним продовженням її конституційних принципів. Використовуючи гуманітарну дипломатію, Румунія не лише підкреслює свою зобов'язаність до міжнародних стандартів прав людини, але й активно взаємодіє з іншими державами та міжнародними організаціями, щоб вирішувати актуальні гуманітарні проблеми на глобальному рівні.

Таким чином, гуманітарна дипломатія для Румунії стає не лише засобом підтримки міжнародного іміджу країни як відповідального учасника міжнародних процесів, але й ефективним інструментом реагування на гуманітарні виклики, вирішення яких вимагає координованих зусиль міжнародної спільноти.

2.2. Спільні документи та угоди між Україною та Румунією

Україна та Румунія, обидві розташовані на сході Європи, є сусідами з давніх часів. Це спільне географічне розташування сприяло формуванню численних культурних, економічних та політичних зв'язків протягом віків.

В історичному контексті, зв'язки між двома народами можна простежити ще з часів Київської Русі та середньовічної Румунії. Обидві країни мали періоди взаємодії, конфліктів, але також і співпраці.

З часом, з розпадом імперій та створенням національних держав, відносини між Україною та Румунією почали формуватися на нових принципах суверенітету. Протягом ХХ століття, зокрема після Другої світової війни, відносини були не завжди дружелюбними, але з отриманням незалежності Україною у 1991 році, дипломатична взаємодія почала розвиватися позитивними темпами.

Договір про відносини добросусідства і співробітництва, підписаний в 1997 році між Україною та Румунією, є важливим документом у двосторонніх відносинах цих країн і відображає бажання обох держав розвивати конструктивне партнерство на різних рівнях співпраці. Однією з ключових частин цього договору є пункт, присвячений гуманітарному співробітництву [18].

Зокрема, Україна та Румунія підтверджують своє зобов'язання співпрацювати у гуманітарній сфері, зокрема при наданні гуманітарної допомоги тим, хто потерпає від надзвичайних ситуацій або збройних конфліктів. Цей договір також підкреслює роль обох країн у сприянні миру та стабільності в регіоні. Завдяки цьому документу, Україна та Румунія демонструють своє бажання бути відповідальними учасниками міжнародної спільноти і прагнуть поглиблювати свою співпрацю, опираючись на принципах добросусідства та взаємної поваги.

Угода між Україною та Румунією про співробітництво в галузі водного господарства на прикордонних водах, відіграє важливу роль в рамках двостороннього співробітництва. Цей документ є відображенням взаємного

бажання двох країн спільно протистояти надзвичайним обставинам, що можуть призвести до людських жертв та значних матеріальних збитків [19].

Договір визначає ключові аспекти співробітництва у відгуку на надзвичайні ситуації, зокрема розробку спільних планів та стратегій, обмін інформацією та координацію дій у разі криз. Таке співробітництво є особливо важливим для сусідніх країн, оскільки надзвичайні ситуації, такі як природні катастрофи, можуть мати транскордонний характер.

Окрему увагу в угоді приділено гуманітарному аспекту. У разі виникнення надзвичайної ситуації обидві країни зобов'язуються надавати гуманітарну допомогу постраждалим, що є важливою складовою міждержавної солідарності.

Таким чином, ця угода не тільки формує правову основу для співпраці між Україною та Румунією у відгуку на надзвичайні ситуації, але також демонструє обоюдну відданість принципам добросусідства, співпраці та взаємної підтримки.

Угода про співробітництво в галузі культури, науки та освіти між Урядом України та Урядом Румунії, підписана 3 вересня 1992 року та набула чинності 30 листопада 1992 року, є одним з ключових документів, що закладають основу гуманітарної дипломатії між двома країнами [20].

У контексті гуманітарної дипломатії ця угода підкреслює важливість культурного, наукового та освітнього обміну як засобу поглиблення взаєморозуміння та довіри між народами. Культурні обміни, спільні наукові дослідження та освітні програми служать інструментами для зміцнення культурних зв'язків, розширення спільного культурного спадщини та сприяння миру та стабільності в регіоні.

Угода також сприяє розширенню горизонтів для громадян обох країн, надаючи їм можливість для навчання, наукової роботи та культурного обміну в рамках двостороннього співробітництва. Такі ініціативи можуть стимулювати соціокультурний розвиток, підвищуючи рівень освіти та дослідницької діяльності в обох країнах.

Враховуючи глобалізаційні тенденції та змінний світовий порядок, гуманітарна дипломатія через культурний, науковий та освітній обмін стає ключовим фактором для зміцнення двосторонніх відносин. Угода між Україною та Румунією, укладена у 1992 році, покладає солідний фундамент для такого співробітництва, відкриваючи нові можливості для гуманітарного діалогу між двома націями.

Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією має велике значення в контексті гуманітарної дипломатії, оскільки екологічна безпека та стабільність безпосередньо впливають на добробут і якість життя населення. Екологічні кризи не визнають державних кордонів, і тому співпраця між країнами є вирішальною для впорядкування та реагування на екологічні виклики [21].

Прикордонні території, зокрема, часто стикаються з конкретними екологічними проблемами, такими як забруднення повітря, водних ресурсів або вирубка лісів. Ці проблеми можуть призвести до конфліктів між сусідніми державами, якщо не буде належного управління та контролю. В рамках гуманітарної дипломатії, такий договір визнає, що захист навколишнього середовища є спільною відповідальністю і вимагає спільних зусиль для його збереження.

Також важливо підкреслити, що збереження екосистем та біорізноманіття має прямий вплив на соціальну та економічну стабільність регіону. Здорове навколишнє середовище підтримує життєдіяльність громад, їхнє харчування, здоров'я, економіку, та культурну ідентичність.

В кінцевому підсумку, договір про співробітництво в галузі захисту навколишнього середовища не лише сприяє екологічній безпеці, але також створює платформу для поглиблення взаєморозуміння та співпраці між країнами на багатьох рівнях, включаючи культурний, соціальний та економічний аспекти.

Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про заходи зміцнення довіри і безпеки становить ключовий документ в контексті

гуманітарної дипломатії між двома країнами. Гуманітарна дипломатія, в її сутності, спрямована на зміцнення міжнародних відносин на основі взаємоповаги, співробітництва та підтримки основних прав і свобод людини [22].

Така Угода підкреслює намір обох країн будувати відносини на принципах взаємодовіри, діалогу та спільного підходу до розв'язання гуманітарних питань. Це може включати співробітництво у вирішенні питань міграції, захисту прав людини, забезпечення доступу до основних соціальних послуг, а також реагування на надзвичайні ситуації та катастрофи.

Крім того, такі угоди сприяють створенню стабільного фонду для регіонального співробітництва та інтеграції, особливо у сферах, де гуманітарні питання перетинаються з питаннями безпеки та розвитку. Наприклад, спільні ініціативи з метою реагування на екологічні виклики, гуманітарні кризи чи збройні конфлікти.

В узагальненому вигляді, така Угода між Україною та Румунією є свідченням високої важливості, яку обидві країни прикладають до гуманітарної дипломатії як засобу підтримки миру, стабільності та процвітання в регіоні.

У контексті дипломатичної дипломатії розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2023 р. № 958-р щодо підписання Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Румунії відображає стратегічну направленість двох країн на розширення та зміцнення двосторонніх торговельних відносин [23].

Такий крок підкреслює важливість створення сприятливого і надійного середовища для транзиту українських товарів через румунську територію. Це свідчить про бажання обох країн оптимізувати логістичні процеси, зменшити торговельні бар'єри і забезпечити взаємовигідне партнерство.

Підписання Меморандуму також може бути розглянуте як результат продуктивних переговорів та конструктивного діалогу між Україною та Румунією на дипломатичному рівні. Це відображає активну роль дипломатії в

формуванні позитивного міжнародного іміджу країни та розширенні можливостей для відкриття нових ринків для українських товарів.

В узагальненому вигляді, таке розпорядження відображає динаміку і розвиток дипломатичних відносин між Україною та Румунією і підтверджує, що обидві сторони цінують взаємодовіру, співробітництво та стратегічне партнерство в економічній сфері.

Крім того, неможливо оминати увагою Договір між Україною та Румунією про режим українсько-румунського державного кордону, співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань.

Даний документ схвалений для регулювання та забезпечення ефективності діяльності на спільному кордоні між двома країнами.

Цей договір включає такі ключові аспекти:

1. **Режим кордону.** Встановлюється та регулюється режим перетину кордону між Україною та Румунією, включаючи порядок перетину кордону громадянами, транспортні засоби, транспортні мережі, товарами та іншими предметами.

2. **Співробітництво.** Договір передбачає активне співробітництво між сторонами у сферах прикордонного контролю, боротьби з незаконним перетином кордону, контролю за рухом осіб та товарів через кордон, обміну інформацією тощо.

3. **Взаємна допомога.** Договір установлює механізми взаємної допомоги між Україною та Румунією у вирішенні питань, пов'язаних з прикордонними інцидентами, викраденням осіб, нелегальною міграцією, торгівлею людьми, контрабандою тощо.

4. **Захист прав і свобод.** Договір містить положення про захист прав та свобод осіб, що перетинають кордон, відповідно до міжнародних норм та зобов'язань двох країн.

Спільні документи та угоди між Україною та Румунією є свідченням інтенсивного і динамічного розвитку двосторонніх відносин. Ці документи

охоплюють широкий спектр питань, включаючи економічне, культурне, наукове, екологічне співробітництво, а також питання безпеки та довіри.

Економічний аспект є ключовим у двосторонніх відносинах, зокрема з урахуванням географічного розташування обох країн та їхнього потенціалу у сфері транзиту товарів. Угоди, спрямовані на підтримку та розвиток економічного співробітництва, підкреслюють важливість ринкових відносин і взаємної вигоди.

Крім того, угоди в сфері культури, науки та освіти підкреслюють глибоку культурну спадщину та спільні цінності, які об'єднують Україну та Румунію. Це співробітництво відкриває двері для обміну досвідом, зміцнення культурних зв'язків та підвищення рівня освіти в обох країнах.

З питань екологічного співробітництва, угоди відображають взаємний інтерес країн до охорони навколишнього середовища, зокрема на прикордонних територіях. Це підкреслює взаємну відповідальність за збереження природних ресурсів та біорізноманіття.

2.3. Основні напрямки і форми співпраці у сфері гуманітарної дипломатії

Україна та Румунія мають давні та міцні відносини, які базуються на спільній історії, культурі та географії. Дві країни є членами багатьох міжнародних організацій та ініціатив, а також активно співпрацюють у різних сферах, зокрема в економічній, політичній, культурній та гуманітарній.

Економічні стосунки між Україною та Румунією розгортаються на фоні макроекономічних ініціатив. Однак, відсутність регулярних міждержавних консультацій та слабка реалізація прийнятих спільних рішень вказують на те, що активізація євроінтеграційних процесів стала ключовою для розвитку торговельних відносин у останні роки.

Неабияким викликом для двосторонньої економічної взаємодії є відсутність чіткої стратегії та ряду важливих угод, які б могли сприяти

технологічному модернізуванню українського вивозу та сприяти співпраці у конкретних галузях економіки.

Іншим важливим аспектом є недостатня дипломатична активність на рівні ділових спільнот. Це призводить до інформаційного розриву, зниження інтересу до інвестицій та торговельних можливостей.

Однак, не все так страшно. Є чимало потенціалу для співпраці, особливо в сферах, як-от митниця, боротьба з корупцією, автомобільна промисловість, креативні індустрії, контейнерні перевезення, а також традиційна та альтернативна енергетика.

Проте, однією з найбільших проблем є змагання за контроль над ключовими транспортними маршрутами, особливо у регіоні Дунаю. Ця ситуація вимагає додаткової уваги та дипломатичних зусиль з обох сторін для досягнення ефективних рішень.

Позитивне ставлення Румунії до бажань України стати частиною Європейського Союзу, спільні погляди на проблеми безпеки в Чорноморському районі, а також односторонність у питаннях відносин з Росією створюють благодатний ґрунт для нового розвитку економічної співпраці між країнами. Протистояння з Росією спонукало обидві держави переглянути деякі моменти своєї двосторонньої політики, замінивши недовіру та геополітичні розбіжності на співпрацю та партнерство. Європейська політика сусідства, а також зменшена залежність Румунії від енергетичних поставок з росії, підсилюють співпрацю між Україною та Румунією. Однак, довготривалий інформаційний дефіцит та неточне розуміння економічних стратегій та перспектив обох країн затримують інтенсивний розвиток економічних зв'язків між ними.

Попри активізацію політичного діалогу між Україною та Румунією в останні роки, стратегічна економічна співпраця ще не досягла бажаного рівня. Важливі плани щодо розширення економічних, інвестиційних, енергетичних і транспортних зв'язків з Румунією відсутні у ключових документах України, які визначають загальні та секторальні пріоритети. Однак, аналіз у деяких

експортних стратегіях надає деякі вказівки на те, де може бути потенцій для співпраці.

Наприклад, у контексті спрощення торговельних умов, Румунія розглядається як країна, яка може надати досвід у питаннях прикордонної співпраці, автоматизації процесів, попереднього надання податкової інформації та іншого. У галузі машинобудування обидві країни мають потенціал стати значущими учасниками європейського ринку автомобілів. Також є можливості для розширення співпраці в області креативних індустрій, особливо у рамках європейських кіно та аудіовізуальних ініціатив, де румунські продюсери вже мають визначений статус.

Економічна співпраця між Україною та Румунією не займає центрального місця в двосторонніх відносинах. Основний акцент співпраці покладено на безпеку, інфраструктурні проекти та освіту. Додатково, деякі важливі угоди, що стосуються економічних аспектів, такі як судноплавство та оподаткування, все ще очікують на підписання. За роки існування Українсько-Румунської комісії з економічного співробітництва вона зібралася лише двічі, і більшість рішень, прийнятих на її засіданнях, не були втілені в життя. Крім того, можливості для просування української продукції на румунському ринку залишаються невикористаними, і активність.

Не дивлячись на зростання двосторонньої торгівлі, її структура залишається неоптимальною та вимагає переосмислення в контексті стратегічних потреб країн. У період 2015-2019 рр. обсяг торгівлі між країнами подвоївся, при цьому Україна демонструвала позитивний торговий баланс. Однак, нерегулярність інституційного діалогу в економічній сфері робить основним фактором зростання України ГВЗВТ.

Попри диверсифікацію експортних товарів в Румунію, більше 40% його вартості припадає на сировинні позиції. Також 20% експорту складають провідникова та кабельна продукція з низькою технологічністю. Внаслідок цього, 75% експорту до Румунії складає сировина та низькотехнологічні

товари, а імпорт з Румунії до України на 60% представлений високотехнологічною продукцією [24].

У цих умовах, незважаючи на підвищення кількості спільних підприємств, плани щодо росту торгівлі високотехнологічними товарами виглядають не конкретно і не визначають реальних можливостей для виробничої кооперації між Україною та Румунією.

Недостатньо розвинена договірна основа, старі борги та стереотипи про корупцію ускладнюють співпрацю з румунськими інвесторами в Україні. Незважаючи на обмежений потенціал прямих інвестицій та різницю в інвестиційних інтересах України та Румунії, особлива увага приділяється транскордонним проектам під егідою ЄС. Незважаючи на активність румунської сторони щодо ратифікації Угоди про інвестиційну співпрацю 1995 року, вона досі не набула чинності через проблеми, пов'язані з Криворізьким ГЗКОР. Цей випадок, разом із сприйняттям високого рівня корупції, перешкоджає реалізації румунських ініціатив в Україні, де на даний момент залучено близько 24,4 млн дол. США прямих інвестицій. Оскільки жодна з країн не є провідною в регіоні за обсягами інвестування, актуальними є спільні проекти в межах міжрегіональної співпраці, що підтримуються ЄС. Сподівання на покращення інвестиційної атмосфери пов'язані з угодою між НАБУ та румунською антикорупційною службою. Проте ця ініціатива поки що не отримала належного розгляду в рамках антикорупційних заходів України [24].

Транспортні відносини між Румунією та Україною зосереджені більше на конкуренції, аніж на взаємовигідній співпраці. Незважаючи на потенційні проекти в транспортному секторі прикордонного регіону, між країнами панує конкурентний настрій щодо транспортних потоків. Співпраця у рамках двосторонньої Робочої групи з питань транспорту не принесла очікуваних результатів, зокрема щодо контрейлерних перевезень між Україною та Румунією. Ця ініціатива могла б полегшити транзитну ситуацію для українських перевізників завдяки компенсаційним механізмам. Румунські

морські порти мають переваги завдяки сприятливішим тарифам та кращій інфраструктурі [25].

Спроба України збільшити транзит через власні порти призвела до протиріч з Румунією щодо каналу "Дунай – Чорне море". В то ж час, Румунія висловлює стурбованість через можливий негативний вплив українського проєкту на довкілля, Україна стверджує, що це загрожує румунському контролю над транзитом суден через Дунай.

Дискусії навколо дельти Дунаю призводять до втрат для обох країн, не лише в екологічному контексті, але і в сфері туризму та риболовлі. Це також заважає реалізації стратегії ЄС для Дунайського регіону.

Співпраця України та Румунії в секторі енергетики відкриває широкі можливості для зміцнення регіональної стабільності та безпеки. Обидві країни мають змогу втілити в життя сучасні проєкти та ініціативи, які відповідають потребам не тільки їхніх громадян, але й сусідніх держав.

Технічна угода між українськими та румунськими операторами газотранспортних систем стала ключовим кроком на шляху до створення нового маршруту постачання газу. Він буде іти з Південної Європи та Туреччини, проходячи через Болгарію та Румунію, до України та далі до Молдови. Це збільшує енергетичну незалежність регіону та робить ринок газу більш гнучким і конкурентним.

Також, плани з будівництва інтерконекторів між газовими системами двох країн відкривають для Румунії можливість використовувати українські сховища для зберігання газу. Враховуючи обмежені ресурси Румунії в цьому секторі, така співпраця може стати корисною для обох сторін.

Важливо відзначити і можливості для взаємодії в сфері нафтогазового буріння. Румунські компанії мають високий рівень професіоналізму та сучасне обладнання, яке може бути використано для реалізації спільних проєктів з українськими партнерами на вигідних умовах.

Ще одним потенційно перспективним напрямом є альтернативна енергетика. Незважаючи на активний розвиток цієї галузі в Румунії, потрібно

звернути більше уваги на можливості транскордонної співпраці в цьому секторі, адже обидві країни можуть отримати величезну вигоду від спільних ініціатив у цій сфері.

Що стосується політичної співпраці, то після розпаду СРСР, Румунія одразу визнала незалежність України. 1 лютого 1992 року між країнами було встановлено дипломатичні відносини. Такий крок підсилив аспекти співпраці між Румунією та Україною, яка має великий узбережний кордон у Чорному морі.

В останні роки лідери Румунії все більше усвідомлюють важливість стабільної та розвиненої України, яка користується підтримкою свого народу. Така стратегія відповідає інтересам обох країн, оскільки допомагає запобігти різним регіональним проблемам, таким як організована злочинність, тероризм або контрабанда зброї.

Обидві держави є одними з найбільших в Центральній та Східній Європі за чисельністю населення. Румунія налічує близько 20 мільйонів мешканців, тоді як в Україні - майже 45 мільйонів. Обидві країни переживали перехід до ринкової економіки, намагаючись зміцнити основи демократії та правової держави.

Після 1991 року політичні керівництва Бухареста та Києва переорієнтували свою зовнішню політику, звертаючи увагу на інші регіони та ключових учасників міжнародної арени. Румунія активно прагнула до Заходу, вбачаючи в ньому свою історичну і культурну приналежність. У той же час, Україна шукала баланс між Сходом і Заходом, зіткнувшись з викликами щодо інтеграції до ЄС і НАТО та відносинами з росією, яка прагнула зберегти вплив на Україну. Західні держави, в свою чергу, були схильні сприймати Україну як країну, яка ще не готова до повноцінної інтеграції через ранні етапи демократичного розвитку та деякі недоліки у правовій системі, а також через опасіння щодо можливої реакції росії [25].

На початку 2000-х років відносини між Румунією та Україною пройшли певний напружений період через територіальний спір щодо делімітації

морських кордонів у виключних економічних зонах та розділу континентального шельфу в Чорному морі, особливо в районі острова Зміїний. Острів має значущу стратегічну важливість, а також потенційно багатий ресурсний потенціал, що робило цю тему важливою для обох країн [26].

Спір тривав довгий час і вимагав врегулювання на міжнародному рівні. Справа була передана до Міжнародного суду ООН. 3 лютого 2009 року суд виніс рішення, яке стало компромісом і встановлювало морські кордони, детально визначаючи виключні економічні зони Румунії та України.

Це рішення було сприйняте обома сторонами як справедливе і об'єктивне. Воно не лише поклато край довготривалій суперечці, але й стало прикладом того, як подібні питання можуть вирішуватися мирним та дипломатичним шляхом на міжнародному рівні. Така позитивна динаміка сприяла подальшому зміцненню двосторонніх відносин між Румунією та Україною.

Після початку російської військової інтервенції в Україні у 2014 році, стосунки між Румунією та Україною пережили радикальні зміни. Після років напруги та взаємних претензій, в основному через територіальний спір, спостерігалось істотне потепління відносин. Румунське керівництво, оцінивши агресивні дії росії на південному сході України та анексію Криму, вирішило переглянути стратегічний напрям своєї зовнішньої політики щодо України.

21 квітня 2016 року, в рамках зміцнення двосторонніх відносин, президент України Петро Порошенко здійснив офіційний візит до Румунії. Під час зустрічі з президентом Румунії Клаусом Йоганнісом, прем'єр-міністром та представниками румунського уряду було підкреслено активізацію контактів на найвищому рівні та відновлення співпраці у ключових сферах, включаючи безпеку [27].

Обидві сторони визнали необхідність поглиблення співпраці в ряді напрямків, таких як економіка, оборона, освіта та культура. Зокрема, було висловлено готовність розширювати економічні відносини, розглядаючи

можливості співпраці в енергетиці, інфраструктурі та інших сферах. Наголос було зроблено і на культурний обмін, який має на меті зміцнення дружби та порозуміння між народами двох країн.

Україна та Румунія мають багате спільне культурне надбання. Дві країни співпрацюють у галузі освіти, науки, культури та мистецтва.

У XIX столітті ряд румунських діячів культури і науки сприяли розширенню контактів та поглибленню взаєморозуміння між Румунією та Україною. Олександр Гаждеу (1811-1874) активно досліджував життя та творчість Г. Сковороди. Його син, Богдан Гаждеу (1838-1907), народився в Хотині та вивчався в Харківському університеті. Він підтримував дружні стосунки з О. Потебнею та створював твори на українське тематику, інтелегенція того часу зробила великий вклад у румунсько-українське культурне співробітництво [28].

У XX столітті румунська інтелігенція активно досліджувала українську культуру, історію та мову. Зокрема:

- Громадський діяч З. Арборе брав активну участь у розгляді українського питання.
- Літератори М. Садовину, М. Сорбул, Л. Фунта та Е. Богдан присвячували свої твори українській тематиці.
- Літературознавці Е. Калімар та М. Ласло звертали увагу на велич українських поетів І. Франка та Т. Шевченка, а також філософа Г. Сковороду.
- Історики, як Н. Йорга та Й. Ністор, мали критичний погляд на українську проблему, особливо щодо питань Буковини та Бессарабії. Інші історики, такі як С. Чобану та П. Панаїтеску, більш об'єктивно досліджували ці питання.
- Після 1944 року до досліджень приєдналися П. Константінеску-Яш, Г. Безвіконі та інші.
- Мовознавці М. Штефанеску та П. Петровіч зосереджувалися на вивченні румунсько-українських мовних контактів [28].

Особливу увагу дослідників привертала українсько-румунські взаємини XVII століття. Журнал «Romanoslavica» активно публікував матеріали з цієї теми.

Емігровані дослідники Г. Чоранеску та Е. Турдяну також присвячували свої роботи румунсько-українським взаєминам.

В Молдові зокрема дослідниками української теми були М. Мохов, В. Гацак, І. Вартічан та К. Попович [28].

Серед українських науковців і письменників, які вивчали румунсько-українські взаємини, виділялися наступні: історики Ю. Венелін, який концентрувався на слов'янських рукописах у румунських бібліотеках, А. Петрушевич, що досліджував молдовсько-українські зв'язки, а також І. Шараневич, О. Калужняцький, В. Милькович, Є. Козак, М. Кордуба, Ф. Шевченко, О. Карпенко та М. Чередарик. В області етнографії та літературознавства важливий внесок зробили М. Драгоманов, Ф. Вовк, І. Франко, О. Романець, І. Ребошапка та В. Зеленчук. Серед музикознавців виділялися С. Воробкевич і К. Квітка. У мистецтвознавстві працював В. Кармазин-Каковський. Що стосується мовознавства, то тут слід згадати П. Бузука, Д. Шелудька, О. Огієнка, В. Сімовича, І. Шаровольського, Р. Смаль-Стоцького, С. Семчинського, І. Дощівника, Ю. Кокотайла, О. Горбача та М. Павлюка. З письменників у цьому контексті згадують Ю. Федьковича, С. Воробкевича, М. Коцюбинського, Г. Хоткевича, Я. Стецюка, В. П'янова та А. М'ястківського [28].

Міжрегіональний аспект двосторонньої співпраці зберігає позитивну динаміку, та у цьому сенсі, слід зазначити наступні робочі візити Посольства у регіони Румунії.

26 березня, а також в період з 7 до 9 квітня 2021 року відбулись робочі візити України в Марамуреш. Під час цих візитів було організовано зустрічі з високопоставленими посадовцями регіону: Префектом Марамурешу, Головою Повітової ради, а також депутатом та сенатором Парламенту Румунії. Основною метою зустрічей стало обговорення ключових напрямків

українсько-румунської співпраці в рамках транскордонних ініціатив. Зокрема, учасники зустрічей акцентували увагу на розвитку економічної співпраці між прикордонними районами України та Румунії. Окремо були розглянуті перспективні інфраструктурні проєкти, які мають потенціал активізувати ділове співробітництво між країнами в регіональному контексті.

16 квітня та 28 жовтня 2021 року відбулись робочі візити до повіту Ясси. Під час цих візитів відбулися зустрічі з ключовими посадовими особами регіону: Префектом повіту Ясси, Головою та Генеральним секретарем Повітової Ради, а також з мером міста Ясс. Основними темами для обговорення стали напрямки співпраці між Ясси та регіонами України, а також роль міста в цьому партнерстві. Обидві сторони підкреслили важливість пошуку нових можливостей для розвитку економічної взаємодії, яка б вийшла за рамки прикордонних територій обох держав [29].

24-25 червня 2021 року делегація з Миколаївської області, очолювана Головою облдержадміністрації та Головою обласної ради, разом з Тимчасовим повіреним у справах України в Румунії, відвідала повіт Констанца. Серед учасників делегації були також депутати обласної ради та представники ділової спільноти Миколаївщини. Протягом візиту відбулися зустрічі з керівництвом повіту Констанца, включаючи Голову повітової ради, Префекта та мерів міст Констанца, Мангалія та Неводарь. Також були проведені консультації з керівниками порту Констанца та ведучими підприємствами у сфері суднобудування та судноремонту [29].

13 липня 2021 року делегація міста Одеси, очолювана міським головою, спільно з Тимчасовим повіреним у справах України в Румунії, відвідала місто Констанца з нагоди святкування 30 років братерських відносин між Одесою та Констанцею. Протягом візиту відбулися зустрічі з мером Констанци, керівниками Повітової ради та Префектури повіту Констанца, а також з представниками Національної компанії по управлінню морськими портами Констанца. Під час переговорів сторони аналізували сучасний рівень співпраці між містами, виклики та перспективи розвитку в умовах децентралізації, а

також розглядали нові шляхи регіональної взаємодії в рамках європейського та євроатлантичного курсу України [29].

8 жовтня 2021 року під час відвідування повіту Тіміш Тимчасовий повірений у справах України в Румунії зустрівся з лідерами Повітової ради Тіміш, Префектури Тіміш та мерією міста Тімішоара. Зустрічі були спрямовані на обговорення можливостей посилення регіонального співробітництва між регіонами України та повітом Тіміш. Румунські представники підкреслили свою зацікавленість у розширенні ділових взаємозв'язків з Чернівецькою та Львівською областями на обласному та міському рівнях. Вони отримали заверення в підтримці та сприянні у налагодженні контактів для підвищення економічної взаємодії між Тімішем та українськими регіонами, особливо враховуючи стратегічне положення Тімішу як одного з передових регіонів Румунії [29].

У 2022-2023 роках активно реалізовувалися ключові інфраструктурні заходи в межах двох програм: «Спільна програма транскордонної взаємодії ЄС "Басейн Чорного моря" 2014-2020» та «Спільна програма транскордонного співробітництва ЄС «Румунія-Україна» 2014-2020».

Серед найважливіших двосторонніх проєктів виділяються "Чиста ріка Дунай" із загальним бюджетом 4,3 млн. євро, де 3,8 млн. євро є коштами з європейських фондів; "Транскордонна інфраструктура охорони здоров'я" із бюджетом 4,2 млн. євро, де 3,7 млн. євро припадає на європейські фонди; а також "Зростання рівня безпеки населення через менеджмент надзвичайних ситуацій" (BRIDGE) із вартістю 7,4 млн. євро, де 6,6 млн. євро надано з європейських фондів [29].

У 2023 році транскордонне співробітництво між Україною та Румунією залишалось ефективним інструментом реалізації проєктів у сфері прикордонної інфраструктури.

Основні напрямки співпраці між Україною та Румунією активно розвиваються і відзначаються високим рівнем взаєморозуміння та спільних інтересів. Спільні зусилля країн спрямовані на вирішення ключових проблем

регіону, таких як охорона здоров'я, екологічна безпека, а також реагування на надзвичайні ситуації. Ці ініціативи не тільки покращують якість життя мешканців обох країн, але й забезпечують безпеку і стабільність у прикордонних регіонах.

Значна частина проєктів здійснюється завдяки фінансовій підтримці з боку європейських фондів. Це свідчить про високу відкритість та європейське спрямування обох країн, а також про важливість подальшої інтеграції в європейський простір. Інвестиції в такі проєкти сприяють економічному росту, створенню нових робочих місць та зміцненню довіри між сусідніми державами.

У майбутньому можна очікувати подальшого поглиблення співпраці між Україною та Румунією, особливо в сфері прикордонної інфраструктури. Вже зараз існують всі передумови для реалізації нових спільних проєктів, що сприятимуть соціальному, культурному та економічному зближенню двох країн. Спільна діяльність в цих напрямках відкриє нові можливості для регіонального розвитку, зміцнення міжнародних відносин та підтримки євроінтеграційних процесів обох держав.

Міністерство закордонних справ активно залучалося до усіх урядових ініціатив щодо підтримки України на політичному, дипломатичному, економічному, гуманітарному, фінансовому, секторальному та міжнародно-правовому рівнях, особливо в контексті відносин між Румунією і Україною.

На політичному рівні, Міністерство закордонних справ Румунії активно співпрацювало з урядом України у питаннях політичного діалогу та підтримки демократичних процесів. Румунія виступала в ролі наглядча нафтогазових переговорів між Україною та Росією, сприяючи забезпеченню енергетичної безпеки України.

На дипломатичному рівні, обидві країни активно співпрацювали в рамках міжнародних організацій, сприяючи спільним ініціативам і рішенням.

На економічному рівні, Румунія надавала допомогу Україні у розвитку торговельних та економічних зв'язків, сприяла інвестиційним проєктам та торгівлі між двома країнами.

На гуманітарному рівні, було запроваджено численні ініціативи з підтримки освіти, культурного обміну та гуманітарних проєктів між Румунією та Україною.

Фінансова підтримка, надана Румунією, сприяла реформам та стабілізації української економіки.

Секторальна співпраця включала в себе обмін досвідом та навчання, спрямоване на підвищення ефективності різних сфер управління та громадського сектору.

Міжнародно-правовий рівень співпраці охоплював укладення договорів та участь обох країн у міжнародних конвенціях та угодах.

Міністерство закордонних справ Румунії (МЗС) відіграло важливу роль у сприянні міжнародному гуманітарному хабу, розташованому в місті Сучава, Румунія. Цей гуманітарний хаб був запущений 9 березня 2022 року на кордоні з Україною та став ключовим центром для розподілу гуманітарної допомоги у зв'язку з надзвичайною ситуацією на сході України [30].

МЗС активно співпрацювало з міжнародними партнерами, щоб просунути ініціативу створення гуманітарного хабу та забезпечити ефективний розподіл допомоги. Цей хаб став центром координації для прийому, зберігання та подальшого розподілу гуманітарних вантажів для українських громад, які постраждали внаслідок конфлікту.

Зазначено, що до початку грудня 2022 року Румунія вже сприяла доставці понад 60 гуманітарних вантажів із різних країн, включаючи Італію, Францію, Болгарію, Австрію, Словенію, Кіпр, Грецію, Німеччину та Північну Македонію. Це свідчить про важливий внесок Румунії у надання гуманітарної допомоги та підтримку українському народові у важкі часи [31].

МЗС Румунії продовжує активно співпрацювати з іншими країнами та міжнародними організаціями, зокрема, з Україною, для забезпечення

ефективної гуманітарної допомоги та сприяння вирішенню гострих гуманітарних проблем на сході України.

Румунія виявила вражаючу гостинність та готовність надати допомогу більш ніж 3 мільйонам біженців, які вже перетнули кордон Румунії, а також понад 100 000 українцям, які вибрали залишитися в країні під час війни в Україні. Міністерство закордонних справ Румунії відіграло ключову роль у координації та наданні підтримки цим біженцям та українцям [30].

Окрім цього, МЗС Румунії активно співпрацювало в робочій групі Ради Європейського Союзу, спеціально створеній для координації заходів у надзвичайних ситуаціях та кризах, пов'язаних з Україною. Це дозволило забезпечити ефективну координацію дій та надання необхідної допомоги.

Міністерство внутрішніх справ Румунії також відіграло важливу роль у цьому процесі, спільно з МЗС забезпечивши представництво на рівні держави.

Румунія не лише надала притулок і гостинність біженцям та українцям, але й активно виступала на міжнародних форумах та в рамках двосторонніх і багатосторонніх контактів, де наголошувала на важливості консолідованої підтримки з боку Європейського Союзу та його держав-членів як для України, так і для Молдови. Румунія виявила себе активним учасником та союзником у зусиллях спільноти країн для подолання гуманітарних наслідків кризи в Україні (рис.2.1).

Крім того, внаслідок двостороннього діалогу з Молдовою, Румунія вжила заходів шляхом організації "зелених коридорів" для безпосереднього прийому українських біженців з Молдови дорожнім та залізничним транспортом та їх перевезенням в Румунію, де їм була надана належна і необхідна допомога.

МЗС підтримало організацію Бухарестського форуму, що відбувся 8-9 вересня 2022 року, із акцентом на європейську платформу діалогу з питань інтеграції українських біженців.

Рис. 2.1. Форми гуманітарної дипломатії Румунії щодо України (Автор: М. Колотило)

Румунія, за посередництвом Міністерства закордонних справ, активно брала участь у дипломатичних заходах на багатосторонньому рівні з метою підтримки України та засудження агресії Росії проти України, зокрема на рівні Ради Безпеки та Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, і надала доступ установам ООН, таким як Світова продовольча програма, для сприяння розподілу гуманітарної допомоги Україні[41].

У цьому контексті ще однією метою було міжнародна ізоляція росії, і Румунія підтримала всі міжнародні зусилля в цьому напрямку, включаючи резолюції, просунуті в Раді Безпеки та в Генеральній Асамблеї ООН з метою засудження російської агресії.

Так, 25 лютого 2022 року Румунія була співавтором Резолюції Ради Безпеки ООН щодо ситуації в Україні. Також Румунія співфінансувала Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН, зібраної на надзвичайній невідкладній

сесії з назвою "Агресія проти України", прийняту 2 березня 2022 року великою більшістю - 141 державами-членами ООН, Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН, зібраної на надзвичайній невідкладній сесії з назвою "Гуманітарні наслідки агресії проти України", прийняту великою більшістю - 140 державами-членами ООН 24 березня 2022 року, Резолюцію з назвою "Призупинення прав членства російської федерації в Раді з прав людини", прийняту 7 квітня 2022 року Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй (ГА ООН) великою більшістю - 93 голосами "за", Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН, зібраної на надзвичайній невідкладній сесії на тему "Територіальна цілісність України - захист принципів Статуту ООН", прийняту великою більшістю - 143 державами-членами ООН 12 жовтня 2022 року [29].

Останнім часом, Румунія була співавтором резолюції Генеральної Асамблеї від 14 листопада 2022 року щодо відшкодування збитків, завданих агресією росії проти України, прийнятої з 94 голосами "за". У контексті організації російською федерацією так званих "референдумів" в чотирьох українських регіонах, окупованих російськими військами, наприкінці вересня, Румунія найрішучіше засудила неприпустимий характер цих подій, зокрема через звернення міністра закордонних справ Богдана Ауреску під час Постійної Ради ОБСЄ 29 вересня 2022 року [32].

30 вересня 2022 року Міністерство закордонних справ рішуче відреагувало на підписання так званих "угод про входження до складу російської федерації" деяких українських регіонів, які перебувають під незаконною окупацією російських військ. МЗС публічно і рішуче засудило "угоди", які є незаконними та нелегітимними, і які представляють собою невідповідальне загострення ситуації та які не можуть мати жодного ефекту з точки зору міжнародного права.

Однією з найважливіших політичних цілей за цей період було отримання Україною статусу країни-кандидата до ЄС, разом з Республікою Молдова,

ціль, яка була досягнута у червні цього року. Традиційно Румунія була однією з найрішучіших прихильниць європейської агенди України.

Паралельно з цими зусиллями, Міністерство закордонних справ рішуче відкинуло пропагандистські та дезінформаційні твердження Москви про підтримку власних тез щодо зовнішньої політики Румунії у відношенні до України та Республіки Молдова.

На двосторонньому рівні діалог між Бухарестом та Києвом суттєво активізувався протягом більше ніж восьми місяців з початку війни.

Найважливішими етапами зміцненого діалогу з Україною, сприяному Міністерством закордонних справ, є:

- візит міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби до Бухареста 22 квітня 2022 року;

- візит делегації на чолі з прем'єр-міністром Ніколає Чуча до Києва 26 квітня 2022 року разом з головою Палати депутатів, Марселем Чолаку, та участь румунського міністра закордонних справ; участь прем'єр-міністра Румунії, пана Ніколає Чуча, на Саміті Міжнародної платформи Крим 23 серпня 2022 року;

- візит Президента Клауса Йоханніса до Києва разом з Президентом Франції, канцлером Німеччини та прем'єр-міністром Італії 16 червня 2022 року [29].

Також, міністр закордонних справ Богдан Ауреску 29 листопада 2022 року провів двосторонню зустріч із міністром закордонних справ України Дмитром Кулебою, який перебував у візиті в Бухаресті для участі у Зустрічі міністрів закордонних справ НАТО, яку проводив румунський міністр закордонних справ [33].

Голова румунської дипломатії підтвердив свою підтримку незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, а також висловив солідарність з українським народом і армією в війні, розпочатій російською федерацією. Обидва міністри обговорювали, серед іншого, ситуацію з критичною інфраструктурою в Україні, особливо енергетичною, яка

призводить до великих наслідків для цивільного населення. Румунія докладає зусиль, щоб підтримати Україну на цьому стратегічному рівні. Також вони обговорили підтримку зусиль з відновлення України, збільшення зв'язків з Європейським Союзом та міцну підтримку Румунії для євроатлантичної інтеграції України, нагадавши про принципове ставлення нашої країни до політики "відкритих дверей" НАТО.

Тим не менше, Румунія, через Міністерство закордонних справ, була серед перших країн ЄС, які анонсували відновлення роботи своєї посольства в Києві, яке продовжувало діяльність навіть у важких умовах, особливо під час масових ракетних атак з боку російської федерації, що призводило до загибелі людей і значних руйнувань інфраструктури.

На європейському рівні Румунія, через Міністерство закордонних справ, активно сприяла розробці та прийняттю дев'яти пакетів санкцій Європейського Союзу, підтримуючи якнайбільш амбітний підхід та також санкції ЄС проти Білорусі та, найновіше, Ірану, враховуючи актуальні події.

На зустрічах Ради з закордонних справ, 17 жовтня та 14 листопада 2022 року, міністр Богдан Ауреску рішуче підтримував продовження масштабної підтримки ЄС для України, зокрема, шляхом прийняття на рівні міністрів закордонних справ Європи двох важливих заходів: шостої транши фінансової допомоги через Європейський Фонд Миру (загалом до 3 мільярдів євро) та запуску Військової місії допомоги на користь України (EUMAM), спрямованої на навчання та підготовку українських військових [29].

Міністр закордонних справ Богдан Ауреску взяв участь 29 листопада 2022 року у Бухаресті у зустрічі у форматі G7+ на рівні міністрів закордонних справ на тему енергетичної інфраструктури України, яка відбулася на полях Міністерської зустрічі НАТО за господарюванням румунського міністра закордонних справ. Це було вперше, коли зустріч G7 проходила в Румунії, і також вперше, коли Румунія була запрошена взяти участь у зустрічі G7 за представництвом міністра закордонних справ Богдана Ауреску. Таким чином,

була знову підтверджена ключова роль Румунії у сприянні підтримці України міжнародною спільнотою [34].

Румунське МЗС подало 13 вересня 2022 року Заяву про втручання у процедури, розпочаті Україною проти російської федерації до Міжнародного Суду (СІД), стосовно суперечки про звинувачення у геноциді у зв'язку з Конвенцією про запобігання та покарання за злочин геноциду, агентом Румунії у цьому випадку був румунський міністр закордонних справ.

Також, 16 вересня 2022 року румунське МЗС подало до Секретаріату Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) заявку про втручання нашої країни на користь України у справі, внесений цією державою проти російської федерації до Суду 28 лютого 2022 року. Справа стосується серйозних порушень прав людини, вчинених російською федерацією під час військової агресії на території України, яка почалася 24 лютого 2022 року [29].

2 березня 2022 року Румунія звернулася, через Міністерство закордонних справ, до Міжнародного кримінального суду, разом з ще 42 державами, стосовно розслідування злочинів геноциду, воєнних злочинів та злочинів проти людяності, вчинених на території України. Також за пропозицією МЗС, Уряд Румунії схвалив пожертвування 100 000 євро Довірчому фонду Міжнародного кримінального суду для підтримки розслідувань щодо міжнародних злочинів, вчинених в Україні.

Румунія підтримала через Міністерство закордонних справ активацію московського механізму ОБСЄ, бравши участь 3 березня 2022 року разом з ще 44 учасницькими державами ОБСЄ у зверненні про активацію московського механізму ОБСЄ для оцінки впливу на права людини та гуманітарну ситуацію, спричинену агресією російської федерації проти України. Активація московського механізму передбачала створення місії незалежних експертів з завданням дослідити питання, пов'язані з недотриманням зобов'язань, взятих на себе учасницькою державою ОБСЄ у гуманітарному вимірі. Звіт експертів у цьому випадку, опублікований на початку квітня 2022 року, підтверджує порушення прав людини в Україні в контексті російської агресії [29].

Румунія буде продовжувати підтримку створення механізму для притягнення до відповідальності осіб, відповідальних за злочин агресії, вчинений у незаконній війні росії проти України.

Для моніторингу розвитку ситуації та швидкої реакції на звернення з проханнями про консульську допомогу та захист, а також для підтримки евакуації іноземних громадян, які перебувають на території України, на рівні Консульського відділу МЗС було активовано робочу групу, яка працює безперервно і є інтегрованою в Міжвідомчу кризову групу. Крім того, в рамках консульського кол-центру Централі МЗС була створена спеціальна телефонна лінія для прийому дзвінків від румунських громадян в Україні, доступна 24/7[77]. Телефонний номер було розміщено на веб-сторінках дипломатичних представництв та консульських установ Румунії в Україні та розповсюджено через прес-релізи.

Будучи членом ЄС та НАТО з найбільшою кордонною лінією з Україною, Румунія надавала допомогу численним державам та міжнародним організаціям у їхніх зусиллях щодо евакуації своїх громадян, а також дипломатів та членів дипломатичних місій. Румунські органи надали підтримку у евакуації з України понад 30 000 іноземних громадян з понад 100 країн.

Також дев'ять міжнародних організацій та структур (ОБСЄ, НАТО, Міжнародна організація з міграції, Офіс ООН з координації гуманітарних питань, Дитячий фонд ООН - ЮНІСЕФ, Фонд ООН з населення, Світова продовольча програма, Верховний комісаріат ООН з питань біженців - УНГСР та Міжнародне агентство з атомної енергії) звернулися за підтримкою до румунських органів[78]. Крім того, було подано понад 20 звернень із проханням про допомогу у евакуації персоналу дипломатичних місій із Києва через Румунію.

Окрім того, після початку війни в Україні, чотири іноземних дипломатичні місії із штаб-квартирами в Києві були переведені та працювали

в Румунії: Об'єднані Арабські Емірати, Саудівська Аравія, Мексика та Аргентина.

На пропозицію Міністерства закордонних справ, уряд Румунії вирішив у жовтні 2022 року виділити добровільний внесок Румунії до фондів НАТО, призначених для посилення стійкості та оборонних можливостей України (Добровільний фонд щодо Комплексного пакету допомоги для України) у розмірі до 400 000 доларів [29];

Також Румунія, зокрема за підтримки Міністерства закордонних справ, активно брала участь у сприянні транспортуванню та транзиту українських зернових на міжнародні ринки, комплексні заходи щодо розширення транзитних можливостей, зокрема логістичних можливостей портів Констанця та Галаць, що дозволило експортувати понад 10 мільйонів тонн українських зернових;

У контексті надання багатогранної підтримки Україні від Румунії, наша країна долучилася до міжнародних зусиль з підготовки до холодного сезону 2022-2023 років (зусилля щодо "зимівлі") в Україні, надавши добровільний внесок у розмірі 300 000 євро Верховному комісаріату ООН з питань біженців (УНГСР)[79].

В контексті зусиль щодо підвищення мобільності товарів і осіб між Румунією та Україною виникла можливість відкриття кордонного пункту Вікову де Сус - Красноільськ спочатку для легкого трафіку (до 3,5 тонни), а на наступному етапі без обмежень за вагою після проведення додаткових робіт. Пізніше планується також етапне відкриття кордонного пункту Раковаць - Дяківці та інших пунктів перетину кордону. У цьому контексті МЗС вжило заходів до зміни відповідного правового рамкового документа з Україною шляхом укладення угоди про обмін вербальними нотами (обмін завершено 7 листопада) [35].

Отже, Румунія активно проявляє себе як надійний партнер і сусід України, зокрема в контексті гуманітарної допомоги та співпраці. Діяльність Румунії засвідчує її глибоку прив'язаність до зміцнення стабільності в регіоні,

надання допомоги в умовах кризи та підтримки України в її прагненні до інтеграції з європейськими та трансатлантичними структурами.

Зокрема, Румунія надала значущу допомогу Україні в евакуації громадян, дипломатів та інших осіб з різних країн, проявивши себе як ключового гравця в регіоні в часи кризи. Ця діяльність не тільки підтвердила важливість гуманітарної ролі Румунії на міжнародній арені, але і поглибила співпрацю між Україною та Румунією.

Крім того, різноманітні ініціативи, які Румунія реалізувала або підтримала, такі як сприяння транзиту українських товарів, внески до фондів НАТО та ООН, а також розширення інфраструктури кордонних пунктів, вказують на глибоку і всеосяжну підтримку України в різних аспектах[45].

Форми гуманітарної дипломатії між Румунією та Україною демонструють активну роль обох країн у підтримці миру, стабільності та благополуччя в регіоні, що сприяє поглибленню двосторонніх відносин та зміцненню регіональної безпеки.

2.4. Механізми і засоби здійснення гуманітарної взаємодії

Механізми та засоби взаємодії між країнами є фундаментом для забезпечення стабільних, продуктивних та мирних відносин на міжнародній арені. Вони становлять сукупність інструментів, методів та підходів, за допомогою яких держави можуть спілкуватися, співпрацювати, вирішувати конфлікти та розвивати двосторонні та багатосторонні відносини.

Дипломатичні канали відіграють важливу роль у встановленні формальних відносин, дозволяючи представникам різних країн обмінюватися думками, ідеями та інформацією в офіційному порядку. Багатосторонні платформи, такі як міжнародні конференції та форуми, надають можливість державам обговорювати спільні проблеми та виклики, а також розробляти спільні рішення[80].

Двосторонні угоди та договори визначають правила та норми співпраці у різних сферах, від економіки до культури та оборони. Торгово-економічна

співпраця, особливо у сучасних умовах глобалізації, є ключовою для розвитку двосторонніх відносин, створюючи взаємовигідні можливості для обох сторін. Культурна та освітня взаємодія допомагає поглибити розуміння та взаємоповагу між народами, сприяючи мирному співіснуванню та солідарності [45].

Основоположними є також механізми технічної допомоги та консультування, що допомагають країнам долати виклики та адаптуватися до нових реалій. Механізми вирішення конфліктів, зокрема діалог, медіація та арбітраж, є невід'ємною частиною міжнародних відносин, забезпечуючи мирне врегулювання спорів та розбіжностей.

Таким чином, механізми та засоби взаємодії створюють структуру та порядок для міжнародних відносин, сприяючи стабільності, розвитку та мирному співіснуванню країн на світовій арені [47].

Для моніторингу розвитку ситуації та швидкого реагування на запити щодо консульської допомоги та захисту, а також для підтримки евакуації іноземних громадян, які перебувають на території України, на рівні Консульського департаменту МЗС була активована робоча група, яка працює на постійній основі та інтегрована у Міжвідомчий кризовий центр. Додатково, у консульському кол-центрі Центрального органу МЗС була створена спеціалізована телефонна лінія для прийому дзвінків від румунських громадян в Україні, яка доступна 24/7. Номер телефону було розміщено на веб-сторінках дипломатичних місій та консульських відомств Румунії в Україні та розповсюджено через прес-релізи [29].

Будучи державою-членом ЄС та НАТО із найбільшою кордоном з Україною, Румунія надала допомогу численним країнам та міжнародним організаціям у зусиллях щодо евакуації їх громадян, а також дипломатів і членів дипломатичних місій. Румунським органам було надано підтримку у евакуації з України понад 30 000 іноземних громадян із понад 100 країн. Крім того, дев'ять міжнародних організацій та структур (ОБСЄ, НАТО, Міжнародна організація з міграції, Офіс ООН з координації гуманітарних

питань, Фонд ООН для дітей - ЮНІСЕФ, Фонд ООН з питань населення, Всесвітня продовольча програма, Верховний комісаріат ООН у справах біженців - УВКБ ООН та Міжнародне агентство з атомної енергії) звернулися за підтримкою до румунських органів. Також було понад 20 запитів на підтримку, які стосувались евакуації, через Румунію, персоналу дипломатичних місій з Києва [48].

Водночас, після початку війни в Україні, чотири іноземні дипломатичні місії із штаб-квартирою в Києві були переведені та функціонували в Румунії: Об'єднані Арабські Емірати, Саудівська Аравія, Мексика та Аргентина.

Питання продовольчої безпеки стало пріоритетом для міжнародних форумів та для Румунії з самого початку кризи, спричиненої агресією Росії в Україні. На глобальному рівні відповідь на погіршення продовольчої безпеки втілювалася в спільних діях західних країн через різні ініціативи з високим рівнем політичної участі та фінансової участі: Глобальна група реагування на кризу в галузі продовольства, енергетики та фінансів (ООН), Глобальний альянс з продовольчої безпеки (G7) та Місія зі стійкості продовольства та сільського господарства (Франція). Румунія приєдналася до цих зусиль через багатогалузеві та міжвідомчі дії на дипломатичному та технічному рівнях в рамках компетентних національних органів влади.

Дипломатичні механізми Румунії були спрямовані також на політичні та практичні рішення [49], що стосуються спрощення транспортування та транзиту українських зернових до міжнародних ринків. З моменту початку російської агресії румунські порти на Дунаї та порт Констанца на Чорному морі стали життєво важливими ланками в цьому глобальному зусиллі. До 15 грудня 2022 року понад 10 мільйонів тонн зернових з України були вивезені через порти Румунії до їхніх пунктів призначення по всьому світу. В цьому контексті багато західних зовнішніх партнерів, серед яких США та Франція, виразили готовність підтримувати зусилля Румунії з метою спрощення транзиту українських зернових.

Питання відновлення та забезпечення прав осіб, що належать до румунської громади в Україні, постійно перебували в основному фокусі уваги Міністерства закордонних справ, і ці питання регулярно піднімалися під час двосторонніх переговорів з українською стороною, включаючи найвищий рівень. Наприклад, під час зустрічі прем'єр-міністрів обох країн у Вікову-де-Сус – Красноільську 10 листопада 2022 року, а також під час зустрічі міністрів закордонних справ Румунії та України 29 листопада 2022 року на полях зустрічі міністрів закордонних справ НАТО в Бухаресті. Під час цієї зустрічі румунський міністр закордонних справ Богдан Ауреску також повторно висловив запит Румунії щодо визнання Україною відсутності так званої "молдовської мови", що дозволило б українським румунам мати ширший доступ до освіти на румунській мові[50].

Румунська сторона постійно наголошувала у контактах з українською стороною на обіцянку Президента України, згідно з якою особи, що належать до румунської громади в Україні, будуть користуватися таким же ставленням, яким користуються в Румунії особи, що належать до української громади.

У цьому контексті Міністерство закордонних справ виступило публічно щодо прийняття Верховною Радою України 13 грудня 2022 року Закону № 8224 про національні меншості (громади) в Україні після всебічного аналізу цього законодавчого акту на рівні інституції. МЗС вважає справжнім розчаруванням той факт, що закон було прийнято без нової консультації з Венеціанською комісією, чия думка б неперечно сприяла забезпеченню зрозумілого та комплексного тексту з точки зору європейських правових стандартів, а також без належних консультацій з представниками румунської громади в Україні, як цього вимагала румунська сторона [36].

Міністерство закордонних справ звернулося до українських органів влади із проханням проконсультуватися з Венеціанською комісією навіть на цьому етапі та повністю враховувати її рекомендації, враховуючи те, що закон передбачає шестимісячний термін для його набуття чинності.

Аспекти аналізу та раніше висловлені прохання були передані українській стороні, зокрема на рівні міністра закордонних справ. Крім того, вони будуть докладно обговорюватися у контактах між центральним органом МЗС і Посольством України в Бухаресті, а також між Посольством Румунії в Києві і українськими органами влади в рамках постійного і насиченого діалогу з цього питання [81].

Міністерство закордонних справ продовжить координацію з представниками румунської громади та постійний діалог із українськими органами влади щодо повного дотримання та захисту ідентичних прав етнічних румунів, зокрема на основі міжнародних зобов'язань України у цій сфері, які закон виразно визнає як пріоритетні. Цей діалог буде продовжено у форматі Змішаної міжурядової румунсько-української комісії з питань захисту прав національних меншостей [51].

Вплив російської агресії в Україні сильно зачіпає сусідні держави, зокрема Республіку Молдову, яка знаходиться у вразливому становищі, особливо з погляду енергетичної безпеки, а також як країна, що прийняла найбільше біженців з України, відносно до свого населення. З цих підстав, Республіка Молдова зараз зіткнулася із набором криз: енергетичної, економічної та соціальної, а також зі зрослим тиском на державний бюджет[52].

Румунія підтримує Республіку Молдову як з погляду інтересу підтримки громадян сусідньої країни та органів влади в Кишиневі в подоланні поточної кризи, так і з метою зміцнення стійкості Республіки Молдова в довгостроковій перспективі на користь громадян Республіки Молдова, а також інтересів та безпеки Румунії в середньостроковій та довгостроковій перспективі [29].

В цьому контексті, Румунія продовжує внутрішні та міжнародні зусилля, зокрема, шляхом впровадження політичних, економічних, фінансових, гуманітарних, дипломатичних, секторальних заходів та заходів у сфері міжнародного права. Таким чином, напрямки підтримки Румунії для

Республіки Молдова є численними та йдуть на додачу до вже наданої допомоги [83].

Румунія доклала значних політичних зусиль на найвищому рівні, Президента Румунії, пана Клауса Йоганніса, а також на рівні румунської дипломатії, щоб досягти рішення Європейської Ради у червні 2022 року про надання Республіці Молдова статусу кандидата, а також щоб підтримати підготовку відповідей на опитувальник, представлений Європейською Комісією, перед попередньою думкою Комісії від 17 червня 2022 року, в якій було запропоновано надання цього статусу.

Як наслідок дій міністра Богдана Ауреску, Республіка Молдова буде включена як окремий пункт порядку денного на засіданні Ради зовнішніх справ на початку 2023 року за участю міністра закордонних справ Республіки Молдова, Ніку Попеску [29].

Також важливим напрямком політично-дипломатичної підтримки Румунії на рівні Європейського Союзу є нинішнє прагнення до якнайшвидшої та якнайглибшої інтеграції Республіки Молдова до Єдиного Європейського Ринку, за такими заходами, як повна та постійна лібералізація доступу сільськогосподарської продукції з Республіки Молдова на європейський ринок, а також прискорення процесу лібералізації тарифів щодо роумінгу з Республікою Молдова.

Міністерська зустріч Східного Партнерства (Брюссель, 12 грудня 2022 року) стала важливим етапом у процесі роздумів, започаткованому міністром Богданом Ауреску разом із міністрами закордонних справ Чехії, Польщі та Швеції, з метою оживлення Східного Партнерства та адаптації цього формату до нових реалій регіону, викликаних незаконною та необґрунтованою агресією росії проти України, а також історичним рішенням Європейської Ради в червні 2022 року, яким було надано статус кандидата на вступ до ЄС Республіці Молдова та Україні та була визнана європейська перспектива Грузії [37].

В контексті гуманітарної дипломатії Україна і Румунія активно співпрацюють, що підтверджує їх бажання розвивати стратегічне партнерство.

Обидві країни розпочали серію ініціатив, спрямованих на зміцнення взаємних відносин, при цьому акцентуючи увагу на важливості гуманітарних аспектів у їхній взаємодії [52].

Румунія, оцінивши геополітичне становище України в регіоні, вирішила активно підтримувати її на шляху до Європейської інтеграції. Конкретні заходи, такі як технічна допомога, освітні програми та економічне сприяння, підкреслюють відданість Румунії цьому процесу і її бажання бачити Україну як міцного партнера в Європі.

Україна, з свого боку, визнає важливість цього партнерства, особливо в контексті своїх європейських аспірацій. Румунсько-українське співробітництво вважається ключовим фактором для забезпечення регіональної безпеки та стабільності. Зростаюча довіра та підтримка між двома країнами стають основою для їхньої спільної майбутньої діяльності [84].

Отже, обидві країни підкреслюють величезну роль гуманітарних ініціатив в дипломатичних відносинах. Така співпраця не лише сприяє зміцненню довіри, але й поглиблює взаємне розуміння, що, без сумніву, сприяє реалізації їхніх спільних цілей.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ: ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ.

3.1. Імплементация угод та проєктів

В останні десятиліття гуманітарна дипломатія стала однією з ключових складових зовнішньої політики багатьох країн, включаючи Румунію та Україну. Два сусідні держави активно співпрацюють у гуманітарних проєктах, спрямованих на підтримку культурної спадщини, освіти, захисту прав людини та ін.

Угоди та проєкти в гуманітарній дипломатії Україна-Румунія реалізуються за допомогою різних механізмів. До них відносяться:

- Дипломатичні канали;
- Міжнародні організації;
- Недержавні організації.

Україна та Румунія підтримують постійні та продуктивні переговори на різних рівнях урядової та міністерської діяльності. Основною метою цих переговорів є сприяння розвитку гуманітарної співпраці між двома країнами. Ця співпраця охоплює широкий спектр питань і важливих тем, що стосуються обміну культурними та освітніми ініціативами, а також спільними зусиллями у розв'язанні гуманітарних питань [83].

У рамках цих переговорів обговорюються різні аспекти гуманітарної співпраці, включаючи обмін студентами та викладачами між університетами обох країн, організацію культурних заходів, спрямованих на підтримку взаємного розуміння і співпрацю в галузі мистецтва та культури. Також важливою частиною цих переговорів є спільні ініціативи у гуманітарних питаннях, зокрема спрямовані на розв'язання гуманітарних криз у регіоні[53].

Україна та Румунія прагнуть посилити свою співпрацю і взаємодію у гуманітарній сфері, сприяючи підтримці культурного обміну, освітніх ініціатив та спільним зусиллям для вирішення гуманітарних викликів у регіоні. Ці переговори служать основою для подальшого розвитку

гуманітарних відносин між двома країнами та сприяють зміцненню дружніх зв'язків між Україною та Румунією.

Перше, важливе співробітництво між Україною та Румунією відбувається в рамках Організації Об'єднаних Націй (ООН). Обидві країни активно співпрацюють у вирішенні глобальних проблем, таких як зміни клімату, збереження миру та безпеки, розвиток соціальних програм і гуманітарної допомоги. Україна і Румунія підтримують важливі ініціативи та резолюції ООН, спрямовані на покращення життя людей у всьому світі [84].

Друге, Україна і Румунія є членами Європейського Союзу (ЄС), і це сприяє їхньому глибокому інтеграційному співробітництву. Як члени ЄС, вони беруть участь у спільних програмах та ініціативах, спрямованих на поліпшення економічної стабільності, соціального розвитку та правового регулювання у регіоні. Це дозволяє їм зміцнювати свої зв'язки та спільно вирішувати важливі питання щодо інтеграції та співпраці в Європі.

Третє, Україна і Румунія активно співпрацюють у рамках різних регіональних організацій, таких як Чорноморська Економічна Співпраця та Чорноморська Стратегія Європейського Союзу. Ці ініціативи спрямовані на розвиток спільних проєктів у сфері економіки, екології та інфраструктури, що сприяє зміцненню торговельних і культурних зв'язків між країнами [54].

Четверте, Україна та Румунія також співпрацюють у галузі гуманітарних і культурних ініціатив, включаючи обмін студентами та культурними подіями. Ця співпраця сприяє підтримці взаємного розуміння та спільних цінностей між народами обох країн.

Отже, Україна і Румунія мають широкий спектр спільних ініціатив у різних міжнародних організаціях, що сприяє поглибленню та розширенню їхнього співробітництва в різних сферах, включаючи гуманітарний, економічний і культурний аспекти [82].

Недержавні організації також відіграють важливу роль в реалізації угод і проєктів в гуманітарній дипломатії Україна-Румунія.

По-перше, недержавні організації в Україні та Румунії активно сприяють в реалізації гуманітарних проєктів та угод між цими двома країнами. Вони можуть виступати посередниками у вирішенні різних соціальних та гуманітарних питань, сприяючи спільним ініціативам і програмам в галузях, таких як освіта, охорона здоров'я, культура та соціальний захист.

По-друге, недержавні організації відіграють важливу роль у наданні допомоги вразливим групам населення в обох країнах. Вони реалізують проєкти з соціальної підтримки, допомагаючи тим, хто найбільше потребує допомоги, зокрема, дітям, людям з інвалідністю та мігрантам. Ця діяльність сприяє зміцненню гуманітарних відносин між Україною та Румунією, а також покращенню життя вразливих груп[54].

По-третє, недержавні організації проводять інформаційно-просвітницьку роботу, спрямовану на підвищення обізнаності громадян обох країн щодо важливих питань співпраці та гуманітарних викликів. Вони організують різноманітні заходи, семінари, лекції та культурні події, що сприяють зміцненню міжкультурного розуміння та партнерства [60].

По-четверте, робота недержавних організацій спрямована на створення позитивного гуманітарного іміджу обох країн. Вони допомагають популяризувати культуру, мову та традиції України та Румунії в міжнародному співтоваристві, сприяючи позитивній репутації цих країн і підвищенню інтересу до них.

Отже, діяльність недержавних організацій в сфері гуманітарної дипломатії України та Румунії відіграє важливу роль у реалізації спільних гуманітарних проєктів, підтримці вразливих груп, інформаційній роботі та формуванні позитивного іміджу обох країн. Їхні зусилля спрямовані на зміц

Серед найбільш вагомих двосторонніх проєктів доцільно відзначити наступні:

- проєкт «Чиста ріка Дунай», загальний бюджет проєкту 4,3 млн. євро, з яких 3,8 млн. євро складають європейські фонди [38];

- проєкт «Транскордонна інфраструктура охорони здоров'я». Загальний бюджет – 4,2 млн. євро, з яких 3,7 млн. євро складають європейські фонди [39];

- проєкт «Зростання рівня безпеки населення через менеджмент надзвичайних ситуацій» (BRIDGE). Загальна вартість проєкту – 7,4 млн. євро, з яких 6,6 млн. євро складають європейські фонди [38].

У 2023 році двостороннє міжрегіональне і транскордонне співробітництво обох держав продовжило бути дієвим механізмом, у рамках якого Україна та Румунія успішно реалізують взаємовигідні проєкти у сферах прикордонної інфраструктури.

Проєкт "Чиста ріка Дунай" є обширною ініціативою з великими фінансовими ресурсами, призначеною для покращення екологічного стану ріки Дунай та збереження природи цього водного об'єкту. Всього загальний бюджет проєкту становить значну суму євро, зі значною часткою коштів, які надходять від європейських фондів [72].

Проєкт включає в себе ряд стратегічних завдань, включаючи покращення якості води в ріці, зменшення впливу промислових і господарських видів діяльності на довкілля, а також підвищення екологічної свідомості серед громадськості.

Значна частина фінансування на реалізацію проєкту надходить з європейських фондів, що свідчить про важливість та підтримку цього ініціативного проєкту з боку міжнародного співтовариства та Європейського Союзу.

Проєкт "Чиста ріка Дунай" є яскравим прикладом співпраці між різними сторонами та інституціями для досягнення спільних цілей щодо збереження довкілля та покращення якості водних ресурсів.

Проєкт "Транскордонна інфраструктура охорони здоров'я" є важливою ініціативою, спрямованою на покращення системи охорони здоров'я в регіоні та забезпечення доступу до високоякісних медичних послуг для населення. Загальний бюджет цього проєкту складає 4,2 мільйона євро, при цьому значна

частина цих коштів, а саме 3,7 мільйона євро, надходить від європейських фондів [80].

Основною метою проєкту є зміцнення інфраструктури охорони здоров'я в прикордонних регіонах, зокрема шляхом модернізації медичних закладів та забезпечення їх сучасним обладнанням. Це сприятиме покращенню якості надання медичних послуг, а також зменшенню часу реакції на надзвичайні ситуації та швидкому реагуванню на виклики, пов'язані з охороною здоров'я.

Партнерство між різними сторонами та співпраця з європейськими фондами грають ключову роль у фінансуванні та реалізації цього проєкту. Це свідчить про важливість та підтримку цієї ініціативи з боку міжнародного співтовариства та Європейського Союзу.

Проєкт "Транскордонна інфраструктура охорони здоров'я" є прикладом успішної співпраці для досягнення спільних цілей у сфері охорони здоров'я та покращення якості медичних послуг для громадян регіону.

Проєкт "Зростання рівня безпеки населення через менеджмент надзвичайних ситуацій" (BRIDGE) є великомасштабною ініціативою, спрямованою на підвищення рівня безпеки та готовності населення та владних структур до дій у надзвичайних ситуаціях. Цей проєкт загалом оцінюється у 7,4 мільйона євро, причому значна частина з цих коштів, а саме 6,6 мільйона євро, надходить з європейських фондів. Це свідчить про важливість та підтримку даної ініціативи з боку міжнародного співтовариства та Європейського Союзу.

Головною метою проєкту BRIDGE є створення ефективної системи управління надзвичайними ситуаціями та підвищення рівня обізнаності громадян щодо дій у випадку надзвичайних подій. Проєкт передбачає розвиток і впровадження сучасних методів та практик у галузі надзвичайного менеджменту, підвищення кваліфікації фахівців та волонтерів, які займаються питаннями безпеки та реагування на надзвичайні ситуації.

Цей проєкт також спрямований на розробку та впровадження інформаційних систем та інструментів, які спростять комунікацію та

координацію дій у випадку надзвичайних ситуацій. Важливим аспектом ініціативи є залучення громадськості та активна роль громадян у забезпеченні власної безпеки та підтримці місцевих владних структур у вирішенні надзвичайних ситуацій.

Проект BRIDGE є прикладом успішної співпраці міжнародних та місцевих партнерів для підвищення рівня безпеки населення та ефективного управління надзвичайними ситуаціями. Його реалізація сприятиме створенню більш безпечного та відповідального суспільства.

У 2023 році багаторічне двостороннє міжрегіональне і транскордонне співробітництво між Україною та Румунією залишалось надзвичайно ефективним та активним механізмом співпраці. Обидві країни продовжували успішно реалізовувати різноманітні взаємовигідні проекти в сферах прикордонної інфраструктури, що сприяло покращенню життя місцевого населення та зміцненню відносин між двома сусідніми державами.

Співробітництво між Україною та Румунією у сфері прикордонної інфраструктури включало в себе реалізацію різних ініціатив та проектів[55]. Один із ключових аспектів цієї співпраці полягав у покращенні прикордонного контролю та забезпеченні безпеки на кордонах обох країн. Зокрема, розроблялися та впроваджувалися сучасні технології та обладнання для забезпечення ефективного функціонування прикордонних пунктів пропуску, а також для боротьби з незаконним переміщенням товарів та осіб.

Проекти у сфері прикордонної інфраструктури також передбачали розвиток прикордонних територій, що сприяло покращенню життя місцевого населення та створенню нових можливостей для економічного та соціального розвитку. Будівництво та реконструкція доріг, мостів, прикордонних переходів та інфраструктури для зручного та безпечного перетину кордону стали важливими частинами співробітництва.

Усі ці заходи сприяли покращенню якості життя прикордонних громад, зміцненню безпеки на кордонах та сприяли розвитку торгово-економічних та культурних зв'язків між Україною та Румунією. Міжнародні програми та

фінансування дозволили вдосконалити прикордонну інфраструктуру та сприяли подальшому розвитку співпраці між цими двома державами.

Імплементация угод і проєктів у 2023 році стала важливим і результативним етапом у двосторонньому співробітництві між Україною та Румунією. Обидві країни продемонстрували високий рівень зобов'язаності щодо спільних ініціатив у різних сферах, таких як прикордонна інфраструктура, гуманітарна дипломатія та безпека населення[56].

Реалізація проєктів у сфері прикордонної інфраструктури дозволила покращити контроль та безпеку на кордонах обох країн. Завдяки сучасним технологіям та інфраструктурним розв'язкам прикордонних територій, місцеве населення мало можливість насолоджуватися безпечнішими та зручнішими прикордонними переходами.

Угоди та спільні ініціативи у сфері гуманітарної дипломатії сприяли спільним проєктам та обміну інформацією, що сприяло покращенню співпраці в галузі культури, освіти та громадянського суспільства.

Повноцінна імплементация проєктів та угод в 2023 році відображає глибокий зацікавленість та вірність обох держав зміцненню дружніх відносин і співпраці в різних аспектах. Високий рівень обміну досвідом, ресурсами та ініціативами свідчить про важливість спільної роботи і надає підстав для оптимізму у майбутньому співробітництві між Україною та Румунією.

3.2. Проблемні питання та способи їх вирішення

Гуманітарна дипломатія в контексті відносин між Україною та Румунією представляє собою надзвичайно важливий інструмент, спрямований на зміцнення та розвиток двосторонньої співпраці. Однією з головних цілей гуманітарної дипломатії є надання допомоги вразливим групам населення обох країн, зокрема у сферах соціальної підтримки, медичної допомоги, освіти та культурного обміну[57].

Основними проблемами є (рис.3.1):

Рис.3.1. Основні проблеми та виклики в реалізації гуманітарної дипломатії України та Румунії (Автор: М. Колотило)

Успішні проєкти і ініціативи в гуманітарній сфері вже довели свою ефективність, але одночасно існують певні проблеми та виклики, які потребують уваги та розв'язання. Однією з таких проблем є необхідність забезпечення сталої фінансової підтримки гуманітарних проєктів. Завдяки спільним зусиллям України та Румунії було реалізовано численні ініціативи, але для їх успішної імплементації важливо забезпечити стабільний фінансовий фонд[58].

Ще однією проблемою є вирішення гуманітарних криз, зокрема у контексті конфліктів та природних лих. Необхідно розробити спільні стратегії та механізми реагування на екстрені ситуації та надавати допомогу постраждалим населенням.

Крім того, однією з важливих викликів є підвищення обізнаності та інформованості громадськості про гуманітарні питання та ініціативи. Залучення громадян до участі у гуманітарних проєктах та ініціативах може сприяти покращенню ефективності гуманітарної дипломатії.

Усі ці проблеми та виклики, несумлінно, потребують спільних зусиль та координації дій між Україною та Румунією, а також залучення міжнародних партнерів для досягнення бажаних результатів в гуманітарній дипломатії обох країн.

Однією з насущних проблем, яка потребує негайного вирішення, є недостатня політична підтримка гуманітарної співпраці між Україною та Румунією. Незважаючи на те, що ця співпраця вже дала вагомий позитивний результат, обидва уряди повинні більше акцентувати увагу на цьому аспекті та виділяти додаткові ресурси для розвитку гуманітарних проєктів[59].

Сприяючи більш значущій підтримці гуманітарної співпраці, уряди обох країн можуть створити сприятливі умови для зміцнення відносин і покращення життя громадян. Більше фінансових, організаційних і технічних ресурсів може бути спрямовано на розвиток освіти, культурного обміну, медичної допомоги та соціальної підтримки вразливих груп населення.

Збільшення політичної підтримки також допоможе забезпечити більшу стабільність та прогнозованість у сфері гуманітарних ініціатив. Це сприятиме плануванню на довгострокову перспективу та реалізації важливих проєктів.

У підсумку, забезпечення належної політичної підтримки гуманітарній співпраці є необхідною передумовою для досягнення взаємовигідних результатів і розвитку відносин між Україною та Румунією в цій сфері.

Ще однією серйозною проблемою в гуманітарній співпраці між Україною та Румунією є обмеженість ресурсів, які виділяються на реагування на гуманітарні кризи. Останні події, зокрема конфлікт в Україні, ставили обидві країни перед великими завданнями з надання допомоги постраждалим. Однак обсяги доступних ресурсів часто бувають недостатніми для ефективного реагування на потреби постраждалих[59].

Уряди України та Румунії повинні активно працювати над пошуком додаткових ресурсів для гуманітарної допомоги. Це може включати в себе залучення міжнародних донорів, розширення співпраці з гуманітарними організаціями та розробку механізмів для мобілізації внутрішніх ресурсів.

Збільшення доступних ресурсів для гуманітарної допомоги є важливим завданням, оскільки це допоможе забезпечити більш ефективне реагування на надзвичайні ситуації та покращити умови життя тих, хто потребує допомоги. Це також підвищить ефективність гуманітарної дипломатії Україна-Румунія і сприятиме побудові стійких та взаємовигідних відносин між двома країнами.

Ще однією важливою проблемою, яка впливає на гуманітарну дипломатію між Україною та Румунією, є відсутність ефективної координації між різними державними органами, міжнародними організаціями та недержавними гуманітарними організаціями. Для успішної надання гуманітарної допомоги та вирішення гуманітарних криз необхідна тісна та згуртована співпраця всіх зацікавлених сторін.

Уряди України та Румунії повинні активно займатися покращенням координації між державними органами, міжнародними організаціями та недержавними гуманітарними організаціями. Це може включати в себе створення спеціальних механізмів та комітетів для спільного планування та координації дій у разі гуманітарних криз, а також обмін інформацією та досвідом між різними сторонами.

Забезпечення ефективної координації між усіма зацікавленими сторонами допоможе підвищити результативність гуманітарної допомоги та швидко реагувати на надзвичайні ситуації. Це важливий крок у зміцненні гуманітарних відносин між Україною та Румунією та вирішенні гуманітарних проблем в регіоні[60].

Гуманітарна дипломатія є важливим інструментом для зміцнення відносин між Україною та Румунією. Вона спрямована на допомогу вразливим групам населення, а також на вирішення гуманітарних криз.

Незважаючи на успіхи у співпраці в гуманітарній сфері, існують також певні проблеми та виклики, які необхідно вирішити.

Однією з основних проблем є недостатня політична підтримка гуманітарної співпраці. Уряди України та Румунії не надають достатньої уваги

та ресурсів для розвитку гуманітарної співпраці. Це негативно впливає на ефективність та результативність цієї співпраці.

Іншою проблемою є обмеженість ресурсів. Гуманітарні кризи, такі як конфлікт в Україні, вимагають значних ресурсів для надання допомоги постраждалим. Уряди України та Румунії повинні шукати шляхи для збільшення ресурсів, які виділяються на гуманітарну допомогу.

Ще однією проблемою є відсутність координації між державними органами, міжнародними організаціями та недержавними організаціями. Для ефективного надання гуманітарної допомоги необхідна тісна співпраця між усіма зацікавленими сторонами. Уряди України та Румунії повинні вжити заходів для покращення координації між цими сторонами[61].

Таким чином, гуманітарна дипломатія може бути використана для досягнення політичних цілей. У деяких випадках держави можуть використовувати гуманітарну допомогу для просування своїх політичних інтересів. Це може призвести до недовіри до гуманітарної допомоги та ускладнити надання допомоги постраждалим.

Гуманітарна дипломатія між Україною та Румунією є важливим інструментом для зміцнення відносин між цими двома сусідніми країнами. Вона спрямована на підтримку та допомогу вразливим групам населення, а також на вирішення гуманітарних криз, які можуть виникнути в регіоні. Проте, незважаючи на значний потенціал та позитивні досягнення в гуманітарній співпраці, існують певні проблеми та виклики, які потребують уваги та вирішення.

Для вирішення проблем, які існують у сфері гуманітарної дипломатії між Україною та Румунією, можна вжити наступних заходів (рис.3.2).

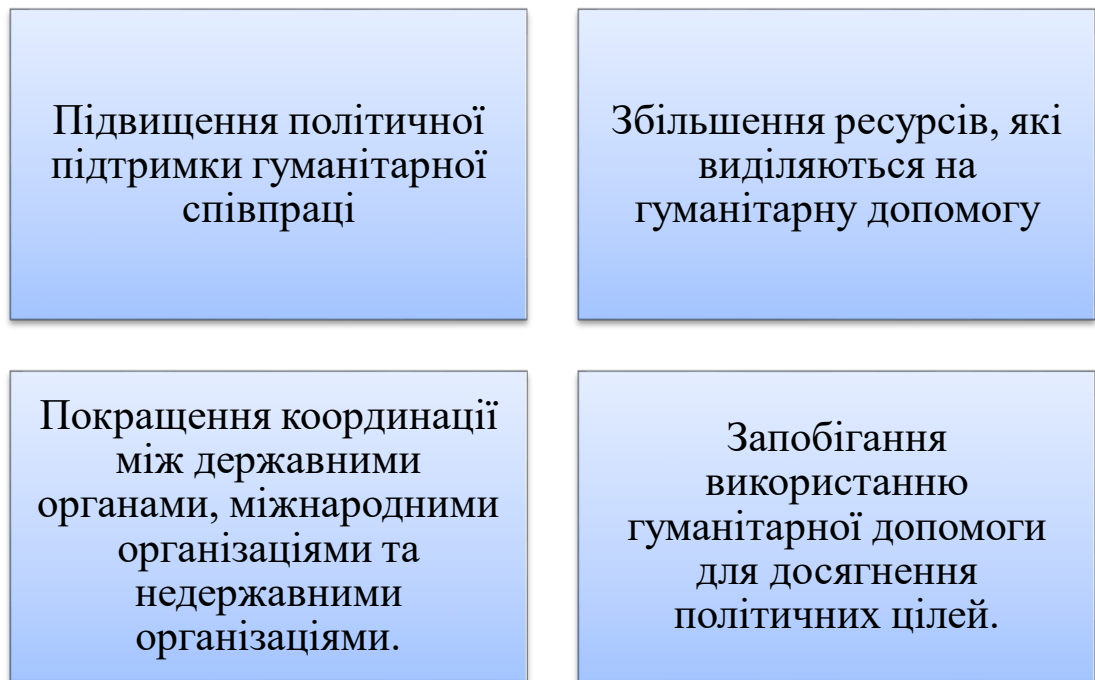

Рис.3.2. Шляхи вирішення проблем (Автор: М. Колотило)

Підвищення політичної підтримки гуманітарної співпраці між Україною та Румунією є важливим кроком для зміцнення гуманітарних відносин між цими країнами та ефективного вирішення гуманітарних питань в регіоні. Однією з ключових проблем, які варто вирішити, є недостатня політична підтримка з боку урядів України та Румунії щодо розвитку гуманітарної співпраці.

Уряди обох країн повинні вжити кілька важливих кроків для підвищення політичної підтримки гуманітарної співпраці. По-перше, вони можуть створити міжурядові органи або комітети, які будуть спеціально відповідати за розвиток та координацію гуманітарних проєктів та ініціатив. Ці органи можуть бути засновані на високому рівні та мати представників від обох країн, що сприятиме ефективному прийняттю рішень та вирішенню гуманітарних питань[62].

По-друге, важливо виділити більше ресурсів для гуманітарної співпраці. Це може включати в себе збільшення фінансування на гуманітарні проєкти, виділення коштів на створення необхідної інфраструктури для надання допомоги постраждалим, а також розробку гуманітарних стратегій та програм.

Більші ресурси дозволять реалізовувати більше проєктів та підвищити якість гуманітарної допомоги.

По-третє, політична підтримка може бути підвищена через активну комунікацію та обмін інформацією між урядами обох країн. Важливо створити механізми для регулярного обговорення гуманітарних питань, обміну досвідом та взаємної підтримки у вирішенні гуманітарних криз. Такий діалог сприятиме більшій координації та спільній роботі обох країн[63]/

Підсумовуючи, підвищення політичної підтримки гуманітарної співпраці вимагає додаткових зусиль та заходів з боку урядів України та Румунії. Створення міжурядових органів, збільшення ресурсів та активний діалог можуть сприяти розвитку та ефективності гуманітарної співпраці, що в свою чергу допоможе вирішувати гуманітарні проблеми в регіоні.

Збільшення ресурсів, які виділяються на гуманітарну допомогу, є критично важливим аспектом зміцнення гуманітарної співпраці між Україною та Румунією. Для ефективного вирішення гуманітарних викликів та підтримки вразливих груп населення необхідно мати належні ресурси, які можуть бути використані на реалізацію гуманітарних проєктів та програм.

Один із способів збільшення ресурсів - залучення міжнародної допомоги. Уряди України та Румунії можуть активніше співпрацювати з міжнародними гуманітарними організаціями, донорами та іншими країнами з метою отримання фінансової та матеріальної підтримки. Це допоможе збільшити бюджети на гуманітарну допомогу та розширити масштаб проєктів.

Крім того, ресурси для гуманітарної допомоги можна оптимізувати та більш ефективно використовувати. Уряди обох країн можуть переглянути свої бюджети та призначити більше коштів на гуманітарні ініціативи. Важливо також вдосконалити систему управління та моніторингу, щоб гарантувати ефективне використання ресурсів та досягнення максимального впливу в гуманітарних проєктах[64].

У подальшому, збільшення ресурсів для гуманітарної допомоги дозволить обох країнам реалізовувати більше проєктів, надавати більше

допомоги постраждалим та розвивати гуманітарну співпрацю на більшому рівні. Це важливий крок у зміцненні гуманітарних відносин між Україною та Румунією та вирішенні гуманітарних проблем в регіоні.

Покращення координації між державними органами, міжнародними організаціями та недержавними організаціями є надзвичайно важливим кроком для підвищення ефективності гуманітарної дипломатії між Україною та Румунією. Враховуючи складність гуманітарних ситуацій та потреби в оперативній реакції на них, співпраця та координація між різними сторонами стає незамінною[65].

Перше, що може бути зроблено, - створення спільних механізмів координації та співпраці між відповідними державними органами обох країн. Це може включати у себе створення робочих груп або комітетів, які будуть відповідати за спільне планування, реалізацію та моніторинг гуманітарних проєктів. Такі механізми дозволять обмінюватися інформацією, ресурсами та найкращими практиками між сторонами[66].

Другим важливим аспектом є підтримка і розвиток співпраці з міжнародними гуманітарними організаціями, такими як Організація Об'єднаних Націй і Міжнародний Комітет Червоного Хреста. Ці організації мають значний досвід у гуманітарних операціях і можуть надавати необхідну експертизу та ресурси для реалізації проєктів в регіоні[67].

Організація Об'єднаних Націй (ООН) є міжнародною організацією, створеною для збереження миру та безпеки, сприяння співробітництву між націями, розвитку соціальних, економічних та гуманітарних питань та забезпечення захисту прав людини. ООН має різні підрозділи та агентства, що займаються різними аспектами розвитку і гуманітарної допомоги в різних куточках світу[68].

Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) є гуманітарною організацією, що зосереджується на захисті життя та гідності людей під час воєн, конфліктів та катастроф. Вони забезпечують медичну допомогу, захист від насильства та допомогу постраждалим.

Хоча ООН та МКЧХ мають значний досвід у гуманітарних операціях і мають можливості надавати ресурси та експертизу для реалізації проєктів у регіонах конфліктів, деякі ситуації можуть виявитися надзвичайно складними або не передбаченими[72].

У випадку вторгнення в Україну у 2022 році, ситуація виявилася надзвичайно складною через численні політичні, військові та геополітичні чинники. Організації, такі як ООН та МКЧХ, можуть мати обмежені можливості впливати на ситуацію, особливо коли вона пов'язана зі складними воєнними аспектами, міжнародними суперечками та порушеннями міжнародного права[69].

При цьому, хоча ці організації можуть надавати гуманітарну допомогу та сприяти мирному врегулюванню конфлікту, вирішення ситуацій, подібних до вторгнення в Україну, часто потребують комплексного підходу з участю численних міжнародних акторів та політичних рішень. Фактично дані організації виявилися не дієвими.

Третім аспектом є співпраця з недержавними гуманітарними організаціями та громадськими ініціативами. Вони також можуть бути важливими партнерами в гуманітарних проєктах та мати доступ до локальних ресурсів та експертизи[70].

Узгоджена та добре організована співпраця між цими різними сторонами допоможе забезпечити більш ефективну та координаційну відповідь на гуманітарні виклики, що стоять перед Україною та Румунією. Такий підхід сприятиме покращенню гуманітарної ситуації в регіоні та зміцненню відносин між країнами.

Запобігання використанню гуманітарної допомоги для досягнення політичних цілей є надзвичайно важливим аспектом гуманітарної дипломатії між Україною та Румунією. Щоб забезпечити чесність та ефективність гуманітарних проєктів, необхідно вжити ряд заходів для підвищення прозорості та підзвітності у сфері гуманітарної допомоги[71].

Перше, що може бути зроблено, - це розробка та впровадження прозорих механізмів відбору та реалізації гуманітарних проєктів. Всі рішення щодо виділення ресурсів та реалізації проєктів повинні бути обговорені відкрито та доступно, з урахуванням гуманітарних потреб і не використовуватися для політичних цілей.

Другим важливим аспектом є ретельний моніторинг та оцінка гуманітарних проєктів. Слід встановити незалежні механізми контролю за використанням ресурсів та результатами проєктів. Це допоможе запобігти можливому використанню гуманітарної допомоги для політичних маніпуляцій та забезпечить її цільове та ефективне використання[72].

Третім аспектом є активна роль міжнародних спостерігачів та організацій у гуманітарних проєктах. Залучення незалежних міжнародних експертів та організацій, які мають досвід у гуманітарних операціях, може забезпечити надійну перевірку та оцінку гуманітарних ініціатив.

Запобігання політизації гуманітарної допомоги є важливим кроком для забезпечення її гуманітарного характеру та збереження довіри до гуманітарних зусиль. Тільки за умови чесності, прозорості та підзвітності можливе забезпечення ефективної гуманітарної допомоги тим, хто її дійсно потребує.

Крім того, для удосконалення гуманітарної дипломатії між Україною та Румунією можна вжити наступних заходів (рис.3.3.).

Розробка єдиних підходів до організації та реалізації гуманітарної допомоги є критично важливою для забезпечення ефективності та результативності цієї допомоги в контексті співпраці між Україною та Румунією. Організація та координація гуманітарних проєктів має бути проведена на вищому рівні, з урахуванням кращих практик та міжнародних стандартів.

Перше, що варто зробити, - це визначити стратегічні пріоритети та цілі гуманітарної допомоги для України та Румунії. Це дозволить сконцентрувати

зусилля на найбільш важливих гуманітарних потребах та визначити пріоритетні напрямки діяльності.

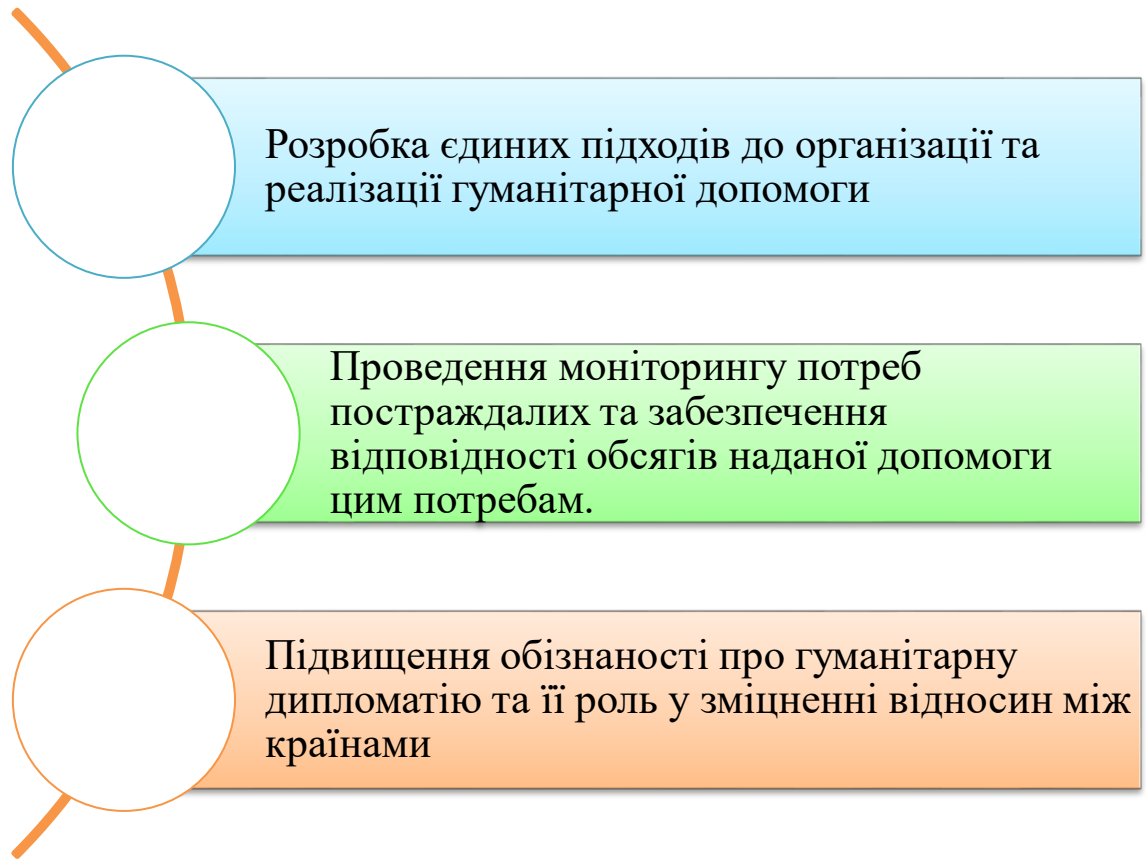

Рис.3.3. Рекомендації щодо удосконалення гуманітарної дипломатії
(Автор: М. Колотило)

Другим кроком є розробка єдиної методології та стандартів для проведення гуманітарних проєктів. Це включає в себе створення єдиних критеріїв відбору проєктів, процедур моніторингу та оцінки їх результатів. Єдиною методологією може бути використання міжнародних стандартів та кращих практик у гуманітарній сфері.

Третім аспектом є створення механізмів координації між усіма сторонами, які беруть участь у гуманітарних проєктах. Це включає в себе створення спільних робочих груп, регулярні зустрічі та обмін інформацією. Тільки через тісну співпрацю можна забезпечити синергію зусиль та досягти найкращих результатів [73].

Нарешті, важливою складовою єдиної системи гуманітарної допомоги є моніторинг та оцінка ефективності проєктів. Це допоможе вчасно виявляти проблеми та коригувати стратегію дій для досягнення найкращих результатів.

Розробка єдиних підходів до організації та реалізації гуманітарної допомоги є ключовим елементом для забезпечення її ефективності та спрямованості на досягнення гуманітарних цілей[74].

Проведення моніторингу потреб постраждалих та забезпечення відповідності обсягів наданої допомоги цим потребам є фундаментальним елементом гуманітарної діяльності, особливо в контексті співпраці між Україною та Румунією. Цей процес допомагає забезпечити ефективну та спрямовану на досягнення гуманітарних цілей допомогу, а також підвищує рівень відповідальності у використанні ресурсів[75].

Першим етапом є систематичний моніторинг гуманітарних потреб[40]. Це включає в себе оцінку потреб населення в харчах, медичній допомозі, притулку та інших основних життєвих потребах. Важливо враховувати динаміку ситуації та зміни в потребах постраждалих з часом.

Другий етап - аналіз та співставлення отриманих даних з обсягами наданої гуманітарної допомоги. На цьому етапі важливо переконатися, що виділені ресурси відповідають потребам населення, а також визначити, де можливе покращення та оптимізація процесу надання допомоги.

Третім етапом є коригування стратегії та обсягів наданої допомоги відповідно до результатів моніторингу та аналізу[76]. Це може включати в себе перерозподіл ресурсів, зміну пріоритетів та вирішення нових потреб, які можуть виникнути в процесі гуманітарної діяльності.

Загалом, проведення моніторингу потреб постраждалих та забезпечення відповідності обсягів наданої допомоги цим потребам є важливим кроком у забезпеченні ефективності та результативності гуманітарної допомоги. Він дозволяє зосередити зусилля на тих, хто потребує допомоги найбільше, та мінімізувати можливі втрати ресурсів.

Підвищення обізнаності про гуманітарну дипломатію та її роль у зміцненні відносин між країнами є ключовим елементом успішної гуманітарної співпраці між Україною та Румунією. Для того, щоб громадськість могла підтримувати та розуміти цю співпрацю, важливо проводити інформаційну та освітню роботу.

Попередній крок - це активна інформаційна кампанія, спрямована на поширення інформації про цілі та завдання гуманітарної дипломатії. Це може включати в себе створення інформаційних матеріалів, проведення публічних заходів, лекцій та семінарів для громадськості та ЗМІ. Головною метою цієї кампанії є пояснення важливості гуманітарної співпраці та її позитивного впливу на відносини між країнами.

Другий етап - це освітня робота та залучення молоді. Розробка освітніх програм та ініціатив, спрямованих на підвищення обізнаності студентів та молоді щодо гуманітарної дипломатії, може сприяти створенню нового покоління лідерів, які розуміють важливість співпраці та готові брати активну участь у гуманітарних проєктах.

Третій етап - це сприяння розвитку громадських ініціатив та неурядових організацій у сфері гуманітарної діяльності. Підтримка та фінансування громадських проєктів, спрямованих на вирішення соціальних та гуманітарних питань, може збільшити участь громадськості у гуманітарній діяльності та підвищити підтримку таких проєктів.

Загалом, підвищення обізнаності про гуманітарну дипломатію та її роль у відносинах між Україною та Румунією відкриває нові можливості для розширення гуманітарної співпраці та зміцнення відносин між цими країнами.

Гуманітарна дипломатія між Україною та Румунією має великий потенціал для покращення відносин між цими двома країнами та вирішення різних гуманітарних питань. Однак для досягнення максимальної ефективності та результативності цієї співпраці, необхідно розв'язати декілька існуючих проблем і викликів.

Крім того, необхідно запобігати використанню гуманітарної допомоги для досягнення політичних цілей. Уряди повинні вжити заходів для забезпечення прозорості та підзвітності у сфері гуманітарної допомоги та зробити все можливе, щоб забезпечити, щоб допомога була надана лише тим, хто її найбільше потребує.

Нарешті, однією з важливих складових покращення гуманітарної дипломатії є розробка єдиних підходів до організації та реалізації гуманітарної допомоги. Це допоможе забезпечити її ефективність та результативність, а також уникнути дублювання зусиль та невикористаних ресурсів.

Узагальнюючи, гуманітарна дипломатія є важливим інструментом для покращення відносин між Україною та Румунією, а також для розв'язання гуманітарних питань. Щоб забезпечити її ефективність, необхідно вирішити проблеми політичної підтримки, ресурсів, координації та запобігання політизації гуманітарної допомоги. Розвиток цієї сфери може сприяти покращенню відносин між двома країнами та сприяти гуманітарним ініціативам для блага всього регіону.

ВИСНОВКИ

У сучасному світі термінові гуманітарні проблеми зросли, особливо в контексті військово-силового аспекту конфліктності. Гуманітарна сфера стає важливою складовою глобального управління, побудованого на засадах мережевої взаємодії різноманітних учасників для вирішення проблем, які загрожують життю та здоров'ю багатьох людей. Гуманітарна дипломатія має за мету переконати громадських лідерів і високопосадовців, які приймають рішення, завжди діяти на користь уразливих груп населення та дотримуватися основних гуманітарних принципів. Ця галузь охоплює діяльність, спрямовану на створення умов, в яких гуманітарні організації можуть працювати в безпеці та ефективно виконувати свою місію.

Тим не менш, сучасна гуманітарна дипломатія стикається з численними проблемами. Різноманітність політичних акторів, які залучені до гуманітарної діяльності, та їх конфліктуючі пріоритети можуть призвести до різних трактувань методів гуманітарної дипломатії. Доступ до гуманітарної допомоги завжди перебуває під загрозою через постійні зміни в характері конфліктів, що призводить до політизації цього процесу.

З огляду на вищесказане, можна зробити висновок, що шляхи становлення і розвитку гуманітарної дипломатії були досить складними. Тільки протягом XIX століття сформувалися норми і принципи, на основі яких здійснюється захист уразливих груп населення. Були прийняті перші міжнародно-правові акти гуманітарного права, і з'явилися міжнародні організації, чия діяльність була спрямована на надання гуманітарної допомоги всім, хто її потребує.

У сучасних умовах, гуманітарна дипломатія стає ключовим елементом для надання допомоги усім уразливим групам населення. Цей процес включає в себе різних акторів, таких як держави, міжнародні організації, прості люди та їх ініціативи.

Кабінет Міністрів України відіграє ключову роль у координації гуманітарних відгуків на національному рівні, реагуючи на актуальні потреби країни в залежності від поточних обставин.

Двосторонні меморандуми та угоди відіграють суттєву роль у відносинах між державами, встановлюючи офіційні рамки для співпраці в різних сферах. Однією з таких сфер є гуманітарна допомога, де потреба в координованих діях і співпраці може стати особливо важливою у випадках криз або надзвичайних ситуацій.

Україна, як суверенна держава, активно підписує двосторонні угоди з різними країнами світу, маючи на меті зміцнення дружніх відносин, розширення співпраці та забезпечення взаємодопомоги у критичних ситуаціях.

Аналізуючи законодавчу базу України з питань гуманітарної дипломатії, можна констатувати її структурованість та відповідність основним засадам міжнародного права в даній сфері. Така системність забезпечує Україні можливість ефективної взаємодії на міжнародній арені в рамках гуманітарних ініціатив. Законодавство виявляє адаптивні якості до швидких змін в умовах сучасного світу та гуманітарних викликів. Активна робота України щодо підписання двосторонніх угод у сфері гуманітарної допомоги підсилює її міжнародний статус та підкреслює зобов'язання країни перед міжнародною спільнотою.

Важливо відзначити механізми контролю та моніторингу, що забезпечують ефективне та прозоре використання гуманітарної допомоги, створюючи довіру до України як до надійного партнера. Українське законодавство відповідає міжнародним стандартам та конвенціям, підтверджуючи готовність країни до конструктивної співпраці.

Враховуючи глобальні виклики та зростаючу потребу в гуманітарній взаємодії, Україна обладнана відповідними нормативно-правовими основами для активного включення в міжнародні гуманітарні програми.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) є однією з основних міжнародних структур, що займається глобальними гуманітарними викликами, і Румунія як її член активно взаємодіє в рамках різних програм та ініціатив ООН. Європейський Союз, який є основним регіональним об'єднанням для Румунії, також надає гуманітарну допомогу на різних континентах, і Румунія вносить свій вклад у ці дії. Членство в Міжнародному комітеті Червоного Хреста свідчить про готовність країни взаємодіяти в ситуаціях гуманітарних криз, коли потрібна швидка та ефективна реакція.

Не тільки є Румунія активним учасником гуманітарних програм, але і сама стає донором численних ініціатив. Це демонструє готовність країни ділитися своїми ресурсами, досвідом та експертизою з тими, хто потребує допомоги.

Внутрішньо, Румунія також проявляє свою гуманітарну позицію, реагуючи на надзвичайні ситуації на національному рівні. Стихійні лиха, такі як повені або пожежі, можуть призвести до значних наслідків для населення, і в таких моментах гуманітарна реакція стає критично важливою. Крім цього, з урахуванням геополітичного контексту, Румунія розуміє значущість гуманітарної допомоги сусідам, особливо таким як Україна, яка переживає наслідки збройного конфлікту. Це свідчить про солідарність та бажання сприяти миру та стабільності в регіоні.

Гуманітарна дипломатія в Румунії виходить на передній план як один із вирішальних інструментів зовнішньої політики. Для країни, яка акцентує увагу на захисті прав людини, такий підхід є логічним продовженням її конституційних принципів. Використовуючи гуманітарну дипломатію, Румунія не лише підкреслює свою зобов'язаність до міжнародних стандартів прав людини, але й активно взаємодіє з іншими державами та міжнародними організаціями, щоб вирішувати актуальні гуманітарні проблеми на глобальному рівні.

Таким чином, гуманітарна дипломатія для Румунії стає не лише засобом підтримки міжнародного іміджу країни як відповідального учасника

міжнародних процесів, але й ефективним інструментом реагування на гуманітарні виклики, вирішення яких вимагає координованих зусиль міжнародної спільноти.

Спільні документи та угоди між Україною та Румунією є свідченням інтенсивного і динамічного розвитку двосторонніх відносин. Ці документи охоплюють широкий спектр питань, включаючи економічне, культурне, наукове, екологічне співробітництво, а також питання безпеки та довіри.

Економічний аспект є ключовим у двосторонніх відносинах, зокрема з урахуванням географічного розташування обох країн та їхнього потенціалу у сфері транзиту товарів. Угоди, спрямовані на підтримку та розвиток економічного співробітництва, підкреслюють важливість ринкових відносин і взаємної вигоди.

Крім того, угоди в сфері культури, науки та освіти підкреслюють глибоку культурну спадщину та спільні цінності, які об'єднують Україну та Румунію. Це співробітництво відкриває двері для обміну досвідом, зміцнення культурних зв'язків та підвищення рівня освіти в обох країнах.

З питань екологічного співробітництва, угоди відображають взаємний інтерес країн до охорони навколишнього середовища, зокрема на прикордонних територіях. Це підкреслює взаємну відповідальність за збереження природних ресурсів та біорізноманіття.

У 2022-2023 роках активно реалізовувалися ключові інфраструктурні заходи в межах двох програм: «Спільна програма транскордонної взаємодії ЄС "Басейн Чорного моря" 2014-2020» та «Спільна програма транскордонного співробітництва ЄС «Румунія-Україна» 2014-2020».

Серед найважливіших двосторонніх проєктів виділяються "Чиста ріка Дунай" із загальним бюджетом 4,3 млн. євро, де 3,8 млн. євро є коштами з європейських фондів; "Транскордонна інфраструктура охорони здоров'я" із бюджетом 4,2 млн. євро, де 3,7 млн. євро припадає на європейські фонди; а також "Зростання рівня безпеки населення через менеджмент надзвичайних ситуацій" (BRIDGE) із вартістю 7,4 млн. євро, де 6,6 млн. євро надано з

європейських фондів. У 2023 році транскордонне співробітництво між Україною та Румунією залишалося ефективним інструментом реалізації проєктів у сфері прикордонної інфраструктури.

Основні напрямки співпраці між Україною та Румунією активно розвиваються і відзначаються високим рівнем взаєморозуміння та спільних інтересів. Спільні зусилля країн спрямовані на вирішення ключових проблем регіону, таких як охорона здоров'я, екологічна безпека, а також реагування на надзвичайні ситуації. Ці ініціативи не тільки покращують якість життя мешканців обох країн, але й забезпечують безпеку і стабільність у прикордонних регіонах.

Значна частина проєктів здійснюється завдяки фінансовій підтримці з боку європейських фондів. Це свідчить про високу відкритість та європейське спрямування обох країн, а також про важливість подальшої інтеграції в європейський простір. Інвестиції в такі проєкти сприяють економічному росту, створенню нових робочих місць та зміцненню довіри між сусідніми державами.

У майбутньому можна очікувати подальшого поглиблення співпраці між Україною та Румунією, особливо в сфері прикордонної інфраструктури. Вже зараз існують всі передумови для реалізації нових спільних проєктів, що сприятимуть соціальному, культурному та економічному зближенню двох країн. Спільна діяльність в цих напрямках відкриє нові можливості для регіонального розвитку, зміцнення міжнародних відносин та підтримки євроінтеграційних процесів обох держав.

Румунія активно проявляє себе як надійний партнер і сусід України, зокрема в контексті гуманітарної допомоги та співпраці. Діяльність Румунії засвідчує її глибоку прив'язаність до зміцнення стабільності в регіоні, надання допомоги в умовах кризи та підтримки України в її прагненні до інтеграції з європейськими та трансатлантичними структурами.

Зокрема, Румунія надала значущу допомогу Україні в евакуації громадян, дипломатів та інших осіб з різних країн, проявивши себе як

ключового гравця в регіоні в часи кризи. Ця діяльність не тільки підтвердила важливість гуманітарної ролі Румунії на міжнародній арені, але і поглибила співпрацю між Україною та Румунією.

Крім того, різноманітні ініціативи, які Румунія реалізувала або підтримала, такі як сприяння транзиту українських товарів, внески до фондів НАТО та ООН, а також розширення інфраструктури кордонних пунктів, вказують на глибоку і всеосяжну підтримку України в різних аспектах.

Отже, форми гуманітарної дипломатії між Румунією та Україною демонструють активну роль обох країн у підтримці миру, стабільності та благополуччя в регіоні, що сприяє поглибленню двосторонніх відносин та зміцненню регіональної безпеки.

В контексті гуманітарної дипломатії Україна і Румунія активно співпрацюють, що підтверджує їх бажання розвивати стратегічне партнерство. Обидві країни розпочали серію ініціатив, спрямованих на зміцнення взаємних відносин, при цьому акцентуючи увагу на важливості гуманітарних аспектів у їхній взаємодії.

Румунія, оцінивши геополітичне становище України в регіоні, вирішила активно підтримувати її на шляху до Європейської інтеграції. Конкретні заходи, такі як технічна допомога, освітні програми та економічне сприяння, підкреслюють відданість Румунії цьому процесу і її бажання бачити Україну як міцного партнера в Європі.

Україна, з свого боку, визнає важливість цього партнерства, особливо в контексті своїх європейських аспірацій. Румунсько-українське співробітництво вважається ключовим фактором для забезпечення регіональної безпеки та стабільності. Зростаюча довіра та підтримка між двома країнами стають основою для їхньої спільної майбутньої діяльності.

Отже, обидві країни підкреслюють величезну роль гуманітарних ініціатив в дипломатичних відносинах. Така співпраця не лише сприяє зміцненню довіри, але й поглиблює взаємне розуміння, що, без сумніву, сприяє реалізації їхніх спільних цілей.

У 2023 році багаторічне двостороннє міжрегіональне і транскордонне співробітництво між Україною та Румунією залишалося надзвичайно ефективним та активним механізмом співпраці. Обидві країни продовжували успішно реалізовувати різноманітні взаємовигідні проєкти в сферах прикордонної інфраструктури, що сприяло покращенню життя місцевого населення та зміцненню відносин між двома сусідніми державами.

Співробітництво між Україною та Румунією у сфері прикордонної інфраструктури включало в себе реалізацію різних ініціатив та проєктів. Один із ключових аспектів цієї співпраці полягав у покращенні прикордонного контролю та забезпеченні безпеки на кордонах обох країн. Зокрема, розроблялися та впроваджувалися сучасні технології та обладнання для забезпечення ефективного функціонування прикордонних пунктів пропуску, а також для боротьби з незаконним переміщенням товарів та осіб.

Проєкти у сфері прикордонної інфраструктури також передбачали розвиток прикордонних територій, що сприяло покращенню життя місцевого населення та створенню нових можливостей для економічного та соціального розвитку. Будівництво та реконструкція доріг, мостів, прикордонних переходів та інфраструктури для зручного та безпечного перетину кордону стали важливими частинами співробітництва.

Усі ці заходи сприяли покращенню якості життя прикордонних громад, зміцненню безпеки на кордонах та сприяли розвитку торгово-економічних та культурних зв'язків між Україною та Румунією. Міжнародні програми та фінансування дозволили вдосконалити прикордонну інфраструктуру та сприяли подальшому розвитку співпраці між цими двома державами.

Імплементация угод і проєктів у 2023 році стала важливим і результативним етапом у двосторонньому співробітництві між Україною та Румунією. Обидві країни продемонстрували високий рівень зобов'язаності щодо спільних ініціатив у різних сферах, таких як прикордонна інфраструктура, гуманітарна дипломатія та безпека населення.

Реалізація проєктів у сфері прикордонної інфраструктури дозволила покращити контроль та безпеку на кордонах обох країн. Завдяки сучасним технологіям та інфраструктурним розвитку прикордонних територій, місцеве населення мало можливість насолоджуватися безпечнішими та зручнішими прикордонними переходами.

Угоди та спільні ініціативи у сфері гуманітарної дипломатії сприяли спільним проєктам та обміну інформацією, що сприяло покращенню співпраці в галузі культури, освіти та громадянського суспільства.

Повноцінна імплементація проєктів та угод в 2023 році відображає глибокий зацікавленість та вірність обох держав зміцненню дружніх відносин і співпраці в різних аспектах. Високий рівень обміну досвідом, ресурсами та ініціативами свідчить про важливість спільної роботи і надає підстав для оптимізму у майбутньому співробітництві між Україною та Румунією.

Загалом, підвищення обізнаності про гуманітарну дипломатію та її роль у відносинах між Україною та Румунією відкриває нові можливості для розширення гуманітарної співпраці та зміцнення відносин між цими країнами.

Гуманітарна дипломатія між Україною та Румунією має великий потенціал для покращення відносин між цими двома країнами та вирішення різних гуманітарних питань. Однак для досягнення максимальної ефективності та результативності цієї співпраці, необхідно розв'язати декілька існуючих проблем і викликів.

По-перше, однією з ключових проблем є недостатня політична підтримка гуманітарної співпраці. Уряди України та Румунії повинні зробити акцент на підвищення політичної підтримки гуманітарних ініціатив, а також виділення більше ресурсів для розвитку гуманітарної дипломатії. Створення міжурядових органів, відповідальних за гуманітарну співпрацю, може сприяти покращенню координації та реалізації проєктів.

Другою проблемою є обмеженість ресурсів, які виділяються на гуманітарну допомогу. Гуманітарні кризи та потреби постраждалих можуть бути великими, і для їх ефективного врегулювання необхідно збільшити

фінансові ресурси, які виділяються на гуманітарну допомогу. Уряди обох країн повинні шукати шляхи для залучення міжнародної допомоги та ефективного використання наявних ресурсів.

Третя проблема полягає в недостатній координації між державними органами, міжнародними організаціями та недержавними організаціями. Для досягнення успішних результатів у гуманітарній дипломатії, важливо підвищити рівень співпраці та координації між усіма зацікавленими сторонами. Створення спільних механізмів та механізмів обміну інформацією може сприяти покращенню цієї ситуації.

Крім того, необхідно запобігати використанню гуманітарної допомоги для досягнення політичних цілей. Уряди повинні вжити заходів для забезпечення прозорості та підзвітності у сфері гуманітарної допомоги та зробити все можливе, щоб забезпечити, щоб допомога була надана лише тим, хто її найбільше потребує.

Нарешті, однією з важливих складових покращення гуманітарної дипломатії є розробка єдиних підходів до організації та реалізації гуманітарної допомоги. Це допоможе забезпечити її ефективність та результативність, а також уникнути дублювання зусиль та невикористаних ресурсів.

Узагальнюючи, гуманітарна дипломатія є важливим інструментом для покращення відносин між Україною та Румунією, а також для розв'язання гуманітарних питань. Щоб забезпечити її ефективність, необхідно вирішити проблеми політичної підтримки, ресурсів, координації та запобігання політизації гуманітарної допомоги. Розвиток цієї сфери може сприяти покращенню відносин між двома країнами та сприяти гуманітарним ініціативам для блага всього регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемєв, С. Р. Щодо актуальності виконання завдань екологічної безпеки у миротворчих операціях. Diss. Рівне, 2022.
2. Артемєв, С. Р. Щодо актуальності виконання завдань екологічної безпеки у миротворчих операціях. Diss. Рівне, 2022.
3. Бабій, І. Р. "Дипломатія міст в умовах агресії Російської Федерації проти України." Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса 1.14. Київ. 2022. 20-24.
4. Белогубова, Оксана Олександрівна, and О. О. Белогубова. "Забезпечення миру за допомогою гуманітарної діяльності: реакція ЄС на складні надзвичайні ситуації." Київ. 2020.
5. Белогубова, Оксана Олександрівна, and О. О. Белогубова. Гуманітарна дипломатія: стара форма і новий зміст. Diss. Одеса: Видавництво «Юридика», Київ. 2023.
6. Білий, Владислав Дмитрович. "Принципи та цілі ООН в міжнародному гуманітарному праві." Київ. 2023.
7. Блавіцький, М., and В. Лазарюк. "Потенціал громадської дипломатії в умовах гібридного протистояння та військового конфлікту в Україні." Збірник тез III Міжнародної наукової конференції „Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки “. Київ. 2023. 96-98 с.
8. БОНДАРЕНКО, ОЛЬГА СЕРГІЇВНА. "Корупційні зловживання щодо гуманітарної та безоплатної допомоги в умовах збройних конфліктів: порівняльно-правове дослідження." ПРАВО (2022): 125.
9. Бохан, Аліна. "Економізація дипломатичної та консульської служби." Київ. 2022
10. Бурковська, Анна Іванівна. "Тенденції формування продовольчої безпеки у світі." (2023). [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14645>

11. "Важливі питання гуманітарної дипломатії в Україні." [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://economistua.com/vazhlyvi-pitannya-gumanitarnoyi-diplomatiyi-v-ukrayini/>

12. Васковець, Ольга. "Діяльність міжнародних організацій стосовно надання гуманітарної допомоги Україні в 2022 р." Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини. Київ. 2023. 31-34 с.

13. В аеропорту румунського міста Сучава, що неподалік кордону з Україною, запрацював хаб для прийому і розподілу гуманітарної допомоги нашій державі, що надходить з Європи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3425689-v-aeroportu-rumunskogo-mista-sucava-zpracuvav-hab-dla-gumdopomogi-ukraincam-z-evropi.html>

14. Вікторов, Кирило, and Олена Ковтун. "Еволюція концепції та складові гуманітарної дипломатії." Науково-теоретичний альманах Грані 24.7-8. Київ. 2021. С. 77-86.

15. Висоцький, О. Ю. "Публічна дипломатія: конспект лекцій." Частина I. Дніпро: СПД «Охотнік 56. Київ. 2020.

16. Вонсович, О. С. "Організація Об'єднаних Націй в умовах сучасних викликів і загроз міжнародній безпеці." Науковий вісник Дипломатичної академії України 23 (2). Київ. 2016. С. 36-42.

17. Гірман, Алла Павлівна, and Яна Олександрівна Ширшова. "ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ." Сучасний рух науки: тези доп. XI міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 8-9 жовтня 2020 р. Дніпро, 2020. Т. 1. 440 с.: 141.

18. Гололобов, Сергій, and Катерина Мірзоян. "Удосконалення механізму регулювання надання-отримання гуманітарної допомоги у сучасній Україні." Київ. 2022.

19. Грушко, М. В., and О. В. Бігняк. "МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО." Київ. 2022.

20. Гуманітарна дипломатія у відносинах України з державами-сусідами. Аналітична довідка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://prismua.org/03-02-2021-2/>

21. Державна Програма розвитку транскордонного співробітництва на 2021 | 2027 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/view/kp210408?an=17&ed=2021_04_14

22. Дмитро Кулеба зустрівся з міністром закордонних справ Румунії Богданом Ауреску [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-zustrivsyia-z-ministrom-zakordonnih-sprav-rumuniyi-bogdanom-auresku>

23. Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_003#Text

24. Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_003#Text

25. Дюкарева, Діана Віталіївна. "Дипломатичний протокол як інструмент зовнішньої політики держави." Київ. 2022.

26. Дробот, В. В. "ПРІОРИТЕТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ПРИСУТНОСТІ УКРАЇНИ В СВІТІ." Відповідальний за випуск: Анастасія ГРЕБЕНЮК. Редакційна група Відкритого міжнародного університету розвитку люди ни «Україна»: Петро ТАЛАНЧУК (головний редактор), Ганна Київ. 2022.

27. Загородній, Анатолій Глібович. "Наукова дипломатія в умовах повномасштабної війни в Україні: Виступ на зустрічі президентів та представників академій наук з нагоди започаткування довгострокової програми підтримки українських колективів при Польській академії наук, здійснюваної у співпраці з Національною академією наук США та іншими партнерами." Вісник НАН України 7 Київ. 2022.

28. Закон Румунії щодо консульської [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/212917>
29. Закон України «Про дипломатичну службу» [[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text>
30. Закон України "Про міжнародне співробітництво в сфері запобігання надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-14#Text>
31. Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» №5073-VI від 05.07.2012р [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
32. Керівництво МЗС та Міноборони Румунії, України і Молдови проведе зустріч у Бухаресті [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3695121-kerivnictvo-mzs-ta-minoboroni-rumunii-ukraini-i-moldovi-provede-zustric-u-buharesti.html>
33. Ківалов С. В. (ред.) Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.). Одеса : Видавництво "Юридика", 2023. Т. 1. 790 с.
34. Кирилюк, Андрій, and Тетяна Ілюк. "Проблеми становлення та розвитку публічної дипломатії України." Міжнародні студії викладачів та студентів/Київський університет Київ. 2022.
35. Конституції Румунії [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?Z21ID=&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Konstitutsii_Rumunii
36. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

37. Кубко, Валентина Петрівна. "Культурна дипломатія в системі стратегічних комунікацій України." Вісник Львівського університету. 45 Київ. 2022.

38. Кубко, Валентина Петрівна. "Культурна дипломатія в системі стратегічних комунікацій України." Вісник Львівського університету. 45 Київ. 2022.

39. Культурні зв'язки [Електронний ресурс] – Режим доступу:<https://uk.wikipedia.org/wiki/>

40. Курматкова, Орина. "Культурна дипломатія як фактор впливу на політичну репутацію держави." Київ. 2022.

41. Лялька, Юлія Михайлівна. "Еволюція інструментарію «публічної дипломатії» Великої Британії (2010–2015 роки)." Київ. 2022.

42. Лапіна, Ірина. "Культурна дипломатія під час повномасштабної російсько-української війни." Scientific Collection «InterConf» 169 (2023): 51-53.

43. Махиня, Наталія Володимирівна. "Наукова та освітня дипломатія: її вплив на формування позитивного іміджу держави." Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені ТГ Шевченка. Серія: Педагогічні науки 13 (169) Київ. 2022.

44. Мельничук, Любов Ністорівна. "КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ В РУМУНІЇ." EDITORIAL BOARD Київ. 2022.

45. МОЦИК, ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ. Інституційні чинники модернізації українсько-польських відносин у гуманітарній сфері в умовах процесів євроінтеграції. Diss. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019.

46. Окладна М.Г. Гуманітарна дипломатія: історія становлення та сучасність. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [file:///C:/Users/SI/Desktop/Okladnaya_Perevalova_Genkul17%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/SI/Desktop/Okladnaya_Perevalova_Genkul17%20(1).pdf)

47. Окладна, М. Г., Л. В. Перевалова, and Ю. В. Генкул. "Гуманітарна дипломатія." Право та інноваційне суспільство 2 (17) Київ. 2022.

48. Організація Об'єднаних Націй (ООН) [[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.un.org/es/>
49. Патлашинська, І. В. "Специфіка міжнародних гуманітарних операцій." Грани 8 (2016): 124-135. [Електронний ресурс] – Режим доступу http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Grani_2016_8_18.pdf
50. Парубчак, І. О., et al. "Державна політика гуманітарної безпеки у контексті становлення громадянського суспільства в Україні." Київ. 2022.
51. Перова, Л. В. "Міжнародно-правові аспекти превентивної дипломатії організації об'єднаних націй." Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція 39 Київ. 2022.
52. Перевезли п'ять тисяч тонн допомоги. Репортаж з українського гуманітарного хабу в [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://suspilne.media/272956-perevezli-pat-tisac-tonn-dopomogi-reportaz-z-ukrainskogo-gumanitarnogo-habu-v-rumunii/>
53. Прем'єр-міністри України та Румунії відкрили новий пункт пропуску на спільному кордоні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/premyer-ministri-ukrayini-ta-rumuniyi-vidkrili-novij-punkt-propusku-na-spilnomu-kordoni>
54. Про Міжнародний Рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://redcross.org.ua/about-urcs/movement/>
55. Про гуманітарну допомогу. Закон України від 22.10.1999 № 1192-ХІV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>
56. Про підписання Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Румунії про посилення співробітництва у забезпеченні надійного транзиту українських товарів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-pidpysannia-memorandumu-pro->

[vzaiemorozuminnia-mizh-uriadom-ukrainy-ta-uriadom-rumunii-pro-t181023?fbclid=IwAR0R-vbhsVeAmcX68d9ccOYfAdyYDcoxVCN832BeiM2tiQgFq0THwTRA5ic](https://romania.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/204-kulyturno-gumanitarne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-rumunijeju)

57. Публічна дипломатія [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://romania.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/204-kulyturno-gumanitarne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-rumunijeju>

58. Порошенко відвідує Румунію [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/news_in_brief/2016/04/160421_vs_poroshenko_romania_visit

59. Рада ухвалила закон про [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://suspilne.media/577333-rada-uhvalila-zakon-pro-nacmensini/>

60. Репецький В. М., Лисик В. М. Міжнародне гуманітарне право. – Київ, 2008. – 467 с.

61. Резніков, Валерій, Дмитро Миколенко, and Віталій Солових. "Європейська дипломатія у XXI столітті: науково-практичний круглий стіл (5; 2022; Харків): матеріали." Київ. 2022.

62. Румунія в ОБСЄ: росія має негайно вивести війська з України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3625873-rumunia-v-obse-rosia-mae-negajno-vivesti-vijska-z-ukraini.html>

63. Румунія на рівні ЄС і НАТО порушує питання щодо припинення конфлікту на сході України – глава МЗС [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3277395-rumunia-na-rivni-es-i-nato-porusue-pitanna-sodo-pripinenna-konfliktu-na-shodi-ukraini-glava-mzs.html>.

64. Румунія та Україна розпочинають спільний прикордонний проект [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://mil.in.ua/uk/news/rumuniya-ta-ukrayina-rozpochynayut-spilnyj-prykordonnyj-proekt/#google_vignette.

65. СКУЛИШ, Євген. "ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПТУ ГУМАНІТАРНОЇ БЕЗПЕКИ В МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОМУ ДИСКУРСІ." Наукові праці

Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки 1 (64) Київ. 2022.

66. СНИГУР, Лариса. "ВОЛОНТЕРСТВО ЯК СКЛАДОВА ГУМАНІТАРНОГО РЕАГУВАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ." Стратегічні комунікації у сфері забезпечення національної безпеки та оборони: проблеми, досвід, перспективи: IV міжнар. наук.-практ. конф.. Київ. 2022.

67. Стельмащук Ю. І. Державне регулювання розвитку соціально-гуманітарної сфери: термінологічний інструментарій. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2016/22.pdf

68. Солових, Віталій Павлович, and Євгенія Миколаївна Солових. "ІНСТРУМЕНТИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЯК ЗАСІБ М'ЯКОЇ СИЛИ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ (НА ПРИКЛАДІ КІНОФЕСТИВАЛЕЙ УКРАЇНИ)." Європейська дипломатія у ХХІ столітті: 92.

69. Стасюк, С. В. "Особливості регулювання сучасних збройних конфліктів: проблеми та перспективи." Юридична наука 1 (2011): 206-210. [Електронний ресурс] – Режим доступу http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/jnn_2011_1_34.pdf

70. Угода між Урядом України та Урядом Румунії про співробітництво в галузі водного господарства на прикордонних водах [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_059#Text

71. Угода про співробітництво в галузі культури, науки і освіти між Урядом України та Урядом Румунії [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_027#Text

72. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про заходи зміцнення довіри і безпеки [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/642_060#Text

73. Федчишин, Ю. О. "Особливості культурної дипломатії в Україні в умовах сьогодення." Наукові проекти соціально-гуманітарного факультету ЗУНУ Київ. 2022.

74. Ходико, В. І. Економічна дипломатія як чинник підвищення національної конкурентоспроможності. MS thesis. Сумський державний університет, Київ. 2022.

75. Ціватий, Вячеслав Григорович. "Публічна дипломатія і професійне публічне мовлення в зовнішньополітичній і іміджевій сферах діяльності держави: інституціональний і теоретико-методологічний аспекти." Гуманітарний корпус:[збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії] Випуск 35 Київ. 2022.151-154.

76. Ціватий, Вячеслав Григорович. "Теорія, історія і практика європейської дипломатії XVI-XVIII століть: моделі, інституціоналізація, міжнародно-політичні системи (геополітичний дискурс раннього модерного часу)." Гуманітарний корпус:[збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії] Київ. 2022. 46-50.

77. Чорний, Олександр. "ГРОМАДСЬКА ДИПЛОМАТІЯ ЯК СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ." УКРАЇНА: КОНСОЛІДАЦІЯ. СОЛІДАРНІСТЬ. ЄДНІСТЬ. ЦИВІЛІЗАЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ УКРАЇНИ–СОБОРНІСТЬ. ЗВИТЯЖНІСТЬ. ВЧИНКОВІСТЬ Київ. 2022. 64

78. Шевель, Інна Петрівна. "Дипломатія під час пандемії Covid-19: її роль та наслідки у сфері дипломатії та міжнародних відносин." Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти 6 Київ. 2022.

79. Шостак, Катерина. "«М'яка сила» і сучасна публічна дипломатія." Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини Київ. 2022.

80. Яковенко, Наталя Леонідівна. ГУМАНІТАРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ООН З ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ СТИХІЙНИХ ЛИХ. Diss. КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, 2016.

81. Service E. R. Origins of the State and Civilization. The Process of Cultural Evolution. New York: Norton & Company, 1975. – 361 p.

82. Numelin R. J. The Beginnings of Diplomacy: A Sociological Study of Intertribal and International Relations. – New York: Philosophical Library Incorporated, 1950. – P. 104.

83. Barnett M., Weiss T. G. Humanitarianism: a Brief History of the Present. Humanitarianism: Politics, Power, Ethics. Barnett M., Weiss T. G. Ithaca (Ed.). New York: Cornell University Press, 2008. – P. 22–23.

84. Reperele acțiunii diplomatice a româniei. Realizări și cifre 2022 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2022/2022_pdf/raport_grafic_mae_2022-2.pdf